DOĞAN KARDEŞ

SAYI 13, EKİM 1989 AYLIK DERGİ KDV DAHİL 2.500 TL.

Tarama
BlackBishop

YENİ ÇİZGİ ROMANIMIZ
"BİR DAĞ MASALI"

MADEMKİ GENÇSİN ARMAĞANI hak ettin

Tadelle 10. Yıl şenlikleri başlıyor...
Milyonların sevgilisi Tadelle milyonlarca liralık armağanlar dağıtıyor. BMW otomobiller,* Amiga bilgisayarlar, Yamaha orglar, Fisher kasetçalar ve Walkmanler, Kodak fotoğraf makineleri, kaykaylar, Airfix maketler ve Tadelle çantaları... Hepsi Tadelle'den...
İki Tadelle ambalajını koy zarfa, ne eksik ne de fazla. Posta Kutusu 44 Kasımpaşa -İST. adresine 31 Ekim'e kadar postala...

Unutma her zarf bir şans, çok zarf çok şans...
Binlerce armağandan birini sen kazan...
Hayallerin gerçekleşsin... Doğru Tadelle'ye... Unutma...
Madem ki Gençsin... Armağanı Hakettin...

Dilerseniz 100.-TL'lık 5 mini Tadelle ambalajı ile de kampanyaya katılabilirsiniz.

* BMW otomobillerin devir vergi ve fonları Tadelle tarafından ödenecektir.

P.K. 44 Kasımpaşa İSTANBUL

Tadelle 10. Yılını Gençlere Adıyor.

Şimdi Sevdiğiniz Her şey 2 Tadelle Fiyatına... 700.- TL.

2 Tadelle (Veya 5 Mini Tadelle) ambalajını postala

tadelle

Şansını yakala

Bu kampanya 31 Ekim 1989 tarihine kadar sürecektir. Milli Piyango İdaresi'nin 23 Ağustos 1989 tarih ve BODB-1989/1374-6348 sayılı izni ile düzenlenmiştir.

Tarama BlackBishop

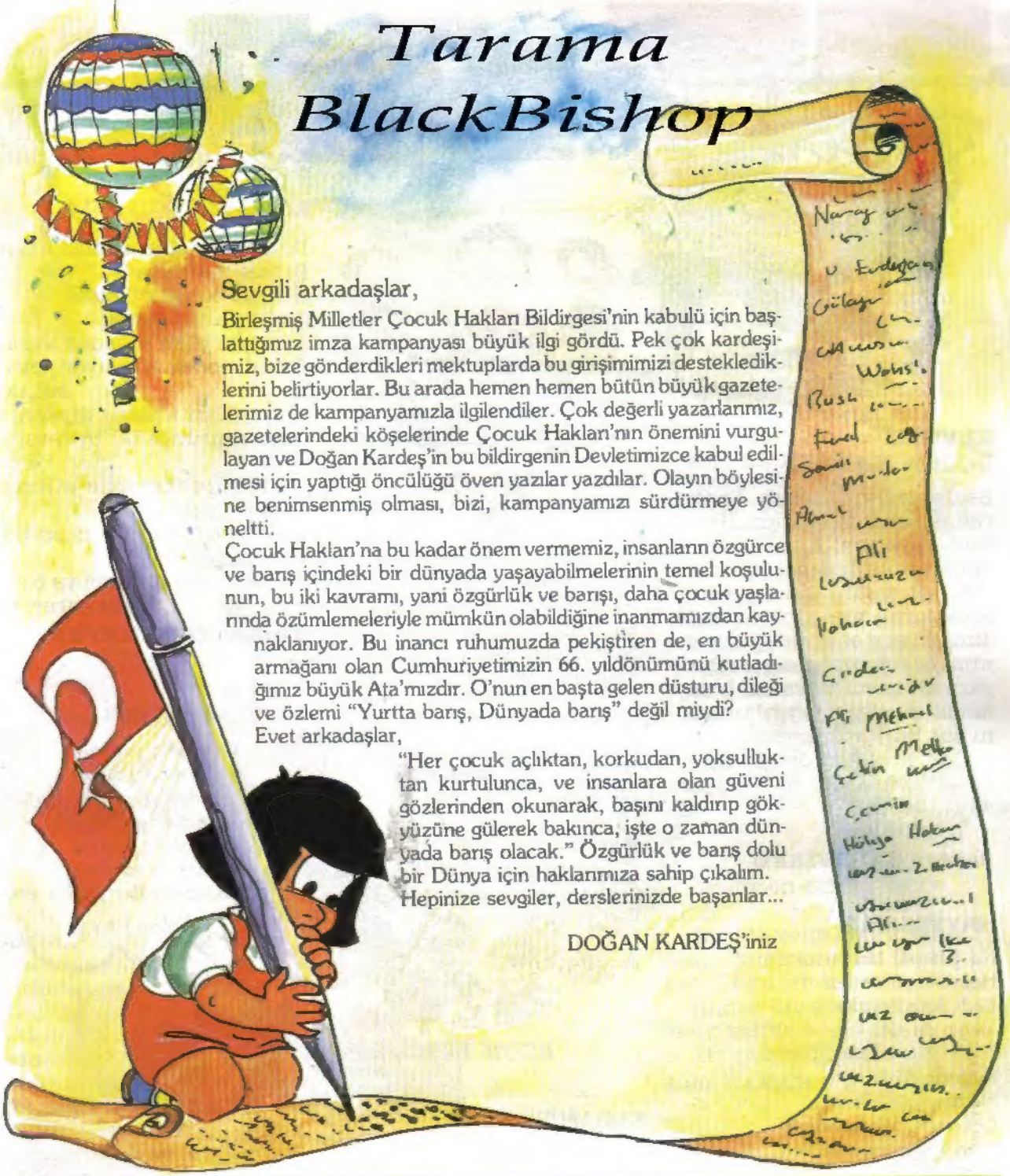

Sevgili arkadaşlar,

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'nin kabulü için başlattığımız imza kampanyası büyük ilgi gördü. Pek çok kardeşimiz, bize gönderdikleri mektuplarda bu girişimimizi desteklediklerini belirtiyorlar. Bu arada hemen hemen bütün büyük gazetelerimiz de kampanyamızla ilgilendiler. Çok değerli yazarlarımız, gazetelerindeki köşelerinde Çocuk Hakları'nın önemini vurgulayan ve Doğan Kardeş'in bu bildirgenin Devletimizce kabul edilmesi için yaptığı öncülüğü öven yazılar yazdılar. Olayın böylesine benimsenmiş olması, bizi, kampanyamızı sürdürmeye yöneltti.

Çocuk Hakları'na bu kadar önem vermemiz, insanların özgürce ve barış içindeki bir dünyada yaşayabilmelerinin temel koşulunun, bu iki kavramı, yani özgürlük ve barışı, daha çocuk yaşlarında özümlemeleriyle mümkün olabildiğine inanmamızdan kaynaklanıyor. Bu inancı ruhumuzda pekiştiren de, en büyük armağanı olan Cumhuriyetimizin 66. yıldönümünü kutladığımız büyük Ata'mızdır. O'nun en başta gelen düsturu, dileği ve özlemi "Yurtta barış, Dünyada barış" değil miydi?

Evet arkadaşlar,

"Her çocuk açlıktan, korkudan, yoksulluktan kurtulunca, ve insanlara olan güveni gözlerinden okunarak, başını kaldırıp gökyüzüne gülerek bakınca, işte o zaman dünyada barış olacak." Özgürlük ve barış dolu bir Dünya için haklarımıza sahip çıkalım.

Hepinize sevgiler, derslerinizde başarılar...

DOĞAN KARDEŞ'iniz

DOĞAN KARDEŞ

1945'TEN BERİ TÜRK ÇOCUKLARININ DERGİSİ

Sayı 13, Ekim 1989

Yapı Kredi Yayınları Ltd.Şti.
Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sok. No.1,
Beyazıt-İstanbul
Tel: 516 93 32 - 516 85 32 - 526 22 80 / 31 - 32
Abone Başvuruları İçin Tel: 145 80 80 / 812

Yapı Kredi Yayınları Ltd.Şti. Adına Sahibi: Ömer KAYALİOĞLU
Genel Yayın Müdürü ve Sorumlu Yayın Yönetmeni: Turhan ILGAZ
Yayın Danışmanı: Nadir Ergin TELCİ
Sanat Yönetmeni: Erdoğan UĞURLU
Yazı İşleri: Nevzat BASIM, Sema Polat ÖĞÜT
Katkıda Bulunanlar: Tuncay BATIBEKİ, Hülya DELİBAŞ, Ercan DİNÇER, Şeyma Gencel DOĞRAMACI, Ali Murat ERKORKMAZ, Şehrazat KARAGÖZ, Mehmet Ali KILIÇBAY, Piyale MADRA, Orhan ÖNAL, Nabey ÖNDER, Ahmet Namık PARLAK, Elvan PEKTAŞ, Ateş SUNAY, Buket UZUNER

Araştırma Kurulu: Yonca ATAÇ, Aydın GÖNEL, Didem GÜRSES
Pazarlama: Gündüz ETİLİ
Abone ve Bilgiişlem: Figen MANGALTEPE
Muhasebe: Işın EVİRGEN

Dizgi: Reba
Renk Ayrımı, Film ve Montaj: Laçiff Repro
Baskı: ÇEM OFSET Matbaacılık San. A.Ş.
Dağıtım: GAMEDA

Fiyatı: 2.500 TL. (KDV dahil)
KKTC Fiyatı: 3.500.-TL.
Abone Bedeli:
Yalnız 1 Yıllık: 25.000.-TL.
Yurt Dışı: 25 US $ - 50 DM

DOĞAN KARDEŞ POSTASI

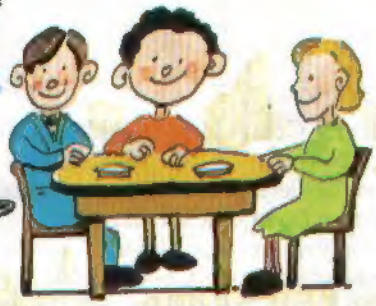

SEVGİLİ DOĞAN KARDEŞ,

Benim adım Candan Erdeviren. 4. sınıfa gidiyorum. Her ay seni alıyorum. Ama 1. sayını almayı unutmuşum. Çünkü senin satıldığını bilmiyordum. Ama sonra seni almaya başladım. En son seni aldığımda benim de canım sana mektup yazmak istedi ve senin 1. sayfanda şiirimin yayınlanmasını çok istiyorum.

Çok sevdiğim dergide şiirimin yayınlanması beni çok mutlu edecek.

Sevgilerle.

Candan ERDEVİREN

HAYVANLAR

Ne güzeldir hayvanlar
Hepsinin yararı var
Kedi, fare kovalar
İneğin de sütü var.

Kuşların cıvıltısı
Ne neşelidir bilsen
O koyunun tüylerindendir
Kışın kazak giyersin sen

Tavuğun yumurtası,
Köpek bekçilik yapar,
Siz siz olun unutmayın
Hayvanların da yararı var.

Ayçın TIKNAZ

AİLEM

Annem hiç boş durmaz,
Gece gündüz çalışır
Saat 12 oldu, baktım
Kollarını sıvamış bulaşık yıkar.

Babam da çok iyidir,
Bize herşeyi alır
Meselâ kalem, defter, silgi,
Alır Doğan Kardeşimizi.

Kardeşim çok şirindir.
Dağıtıp ve dökmekte birdir,
Sabah kalkar, akşam yatar.
Kalkınca minderleri atar.

İlkay BAĞLAN

KEMANCI

Bizim karşımızdaki
Küçük evde
Bir kemancı vardı
Hep şarkı söylerdi.

Bizim karşımızdaki
Küçük evde
Kemancı öldü
Herkes üzgündü

Bizim karşımızdaki
Küçük evin önünde
Kemancının boynubüküük
Kemanı vardı.

Evren YAVAŞ

BOYACI ÇOCUK

Boyacı çocuğun annesi hasta.
Babası mapusta.
Gözleri boncuk boncuk,
Saçları altın sarısı,
Elleri ve yüzü boyadan kararmış.
Boyacı çocuk dolaşıyor arka sokaklarda:
"Boyayalım abiler!" diyerek.
Onun ömründe bir oyuncağı olmamış.
Bir horoz şekeri bile yalamamış.
Ama biliyor;
Bir gün babası mapustan çıkacak,
Annesi iyileşecek.
Ve onun oyuncakları ve bir sürü horoz şekeri olacak.

Aslıhan TANRISEVER

GÜNAYDIN

Günaydın yeni gün,
Yeni bir gün daha
Günaydın ağaçlar, kurtlar, kuşlar
Bugün umutlarla dolu
Yarın daha umutlu
Günaydın vatanım
Günaydın Dünya.

Yalçın KAYA

ARKADAŞLIK

Arkadaşlık güzeldir,
Hele iyi kalplilerse,
Yalnız günlerde,
Oynarlar beraberce.

Bazen de küserler,
Olsun yine barışırlar,
Küsmek kötü birşeydir,
Hiç küsmemek gerekir.

Çiğdem EMÜL

1. YAŞIMIZ

Derginiz DOĞAN KARDEŞ, bu sayısıyla 1 yaşını tamamlayıp 2'ye basıyor. Aslında bu, yeni yaşamının birinci yılıydı. Yoksa, bildiğiniz gibi, derginiz, bundan 44 yıl önce, 23 Nisan 1945 tarihinde ilk kez yayımlanmaya başladı. Uzun yıllar, anne ve babalarınızın, büyüklerinizin çocukluklarında, onlara arkadaşlık etti. Sonra, 70'li yılların ortalarında yayınına son verdi. Yeni DOĞAN KARDEŞ'in ikinci yılında, sizlere çeşitli sürprizler hazırlıyoruz. Bir sayıdan diğerine, her ay daha güzel, daha dolu, daha keyifli bir dergi bulacak, DOĞAN KARDEŞ'inizi sabırsızlıkla bekleyeceksiniz...

BEYAZ GÜVERCİN

Beyaz güvercin
Beyaz güvercin
Kurtar dünyayı
Beyaz güvercin
Barışın simgesi
Beyaz güvercin

Beyaz güvercin
Kucakla bizleri
Sevindir herkesi
Aslında mutluluk ve neşe
İnsanların elinde

Gökçe BAYINDIR

SOR Kİ ÖĞREN

– Baba, deniz neden o kadar büyük.
– Bilmiyorum yavrum.
– Baba, insan suda batmadan nasıl durur.
– Bilmiyorum oğlum.
– Baba denizler neden tuzludur?
– Bilmiyorum oğlum.
– Baba, sorularımla canını sıkıyor muyum?
– Ne münasebet oğlum, sor ki öğrenesin.

Seyfi BAYDAR

NİÇİN

Bir çocuk arkadaşına dert yanıyordu. "Yahu benim annem ters işler yapıyor. Akşam hiç uykum yokken tutup beni yatırıyor. Sabahları da gözümden uyku akarken zorla uyandırıyor."

Nurhayat AYDIN

NASRETTİN HOCA

Bir gün Nasrettin Hoca ağaca çıkmış bindiği dalı kesiyormuş. Ağacın altından geçen birisi:
– Aman Hoca düşeceksin" demiş.

Hoca aldırmamış, kesmeye devam etmiş. Birden düşmüş. Adam:
– "Birşeyin yok ya Hoca" demiş.

Hoca ayağa kalkmış,
– "Yahu arkadaş sen benim düşeceğimi bildin, öleceğimi de bilirsin. Öleceğim günü söyle bana" demiş.

Elif AYDOĞDU

Öğretmen sınıfta Erol'a sordu:
– Bir hizmetçi bir evi bir saatte temizlerse iki hizmetçi kaç saatte temizler.

Ahmet hiç düşünmeden yanıt verdi:
– İki saatte öğretmenim.

Seda ÇAKAN

KAÇ YANLIŞ

Okula yeni başlayan Ali'ye okuldan sonra annesi sordu.
– Okulu sevdin mi oğlum?
– Evet.
– Hiç yanlış yaptın mı?
– Bilmem.
– Neden?
– Çünkü öğretmenimiz nasıl yanlış yapılacağını öğretmedi.

Abdullah SULUÇAY

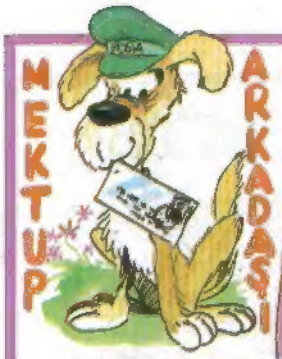

On iki yaşındayım. Zevklerim, kitap okumak, pul koleksiyonu yapmak, resim çizmek ve müzik dinlemek.

Nur ŞAT
Atatürk Mah. Atatürk Cad. No.20 Samandağ-**HATAY**

Sekiz yaşında bir kız çocuğuyum. Yaşıtlarımla mektuplaşmak istiyorum. Özel zevklerim: piano çalmak, kaset dinlemek, pul koleksiyonu yapmak, günlük tutmak ve paten kaymak. Ayrıca hediye ve bez bebek yapmak hoşuma gidiyor.

Ceylan ÖZMEN
Piyasa Cad. Bülbül Sok. Çınar Apt. Kat 1 Daire 1
Sarıyer-**İSTANBUL**

Lütfen bana da bir mektup arkadaşı.

Gül İpek SELİMOĞLU
Kuyu Yazısı Cad. İncili Sok. 22/10
Etlik-**ANKARA**

Doğan Kardeş okurlarıyla mektuplaşmak istiyorum.

Başar YARIMOĞLU
Altınkum mah. Orhan Gazi Cad. Gücü Apt. Kat 4 D.8
Akçay-Edremit
BALIKESİR

Doğan Kardeş'i okuyanlarla mektuplaşmak istiyorum.

Bahar TANERİ
İbni Sina Sok. No. 2
Samanbahçe-LEFKOŞA
KIBRIS

Onbir yaşındayım. Mektuplaşmak istiyorum.

Ozan ARSOY
Mithatpaşa Cad. No. 843 D. 5
35290 Göztepe-**İZMİR**

Sekiz yaşındayım. Dördüncü sınıfa geçtim. İngiliz ya da Türk bir mektup arkadaşım olsun istiyorum.

Candaş İLKAN
Eski Üsküdar yolu
Intaş Çamlık Sitesi
L Blok Kat 10 Daire 43
İSTANBUL

TAŞINDIK

Yeni Adresimiz:
Yeniçeriler Cad.
Sinekli Medrese Sk. No:1
BEYAZIT/İSTANBUL
Yeni Telefonumuz:
516 93 23 - 516 85 32
526 22 80/31-32 no'lar.

Tarama
BlackBishop

YAPI ve KREDİ TİYATROSU EGE'DE

İstanbul'da izleyicilerin büyük beğenisini kazanan "Güç Kimde" adlı oyun, bu kez İzmirli çocukların karşısına çıkıyor.

Kurgusu farklı olan oyunda, çocukların güçlü olma tutkuları sergileniyor. Hayatından memnun olmayan oyun kahramanı, güçlü olabilmek için sürekli şekil değiştirerek sürpriz bir sonuca ulaşıyor.

Değişken bir dekor uygulamasıyla çeşitli mekânlarda geçen oyunu Faik Ertener yazıp yönetiyor.

Oyun, Türk-Amerikan Derneği salonlarında ve her çarşamba okullarda oynanacak.

"GELECEĞİN RESSAMLARI" SERGİSİ

Geçtiğimiz aylarda sonuçlanan "Geleceğin Ressamları" yarışmasında ön elemeden geçen resimler sergileniyor.

16 Ekim'de İstanbul Kâzım Taşkent Sanat Galerisi'nde açılacak olan sergi, 15 gün süreyle açık kalacak.

Yarışmaya bini aşkın okurumuz katılmış, ön elemeden geçen resimler, Avni Arbaş, Cengiz Bektaş, Şeyma Gencel Doğramacı, Can Göknil, Gün Irk, Selma Emiroğlu Aykan ve Beral Madra'dan oluşan jüri tarafından değerlendirilmiştir.

Sergiyi gezenler, kardeşlerimizin çevrelerini ne kadar da duyarlılıkla ifade edebildiklerini; çevrenin korunması konusunda nasıl da dikkatli ve özenli olduklarını görecekler.

FAN KLÜP

Fanta, "Ne diyorlar" adlı, armağanlı bir kampanya başlattı. Kampanyada, "Apaçi Fanta" çizgi dizisindeki boş konuşma balonuna, uygun sözleri bulup Fanta'nın adresine gönderenler, hem armağanlar kazanacak hem de Fan Klüb'e üye olacaklar.

Fan Klüp, üyeleri arasında eğlenceler, yarışmalar düzenleyecek; armağanlar dağıtacak; Türk ve yabancı mektup arkadaşları bulmayı sağlayacak.

İMZA KAMPANYAMIZ DEVAM EDİYOR HAYDİ ÇOCUKLAR!

Sizlerden gelen yoğun istekler üzerine kampanyamızı sürdürüyor ve bu sayımızda da imza kuponu veriyoruz. Haklarınızın korunması ve yaygınlıkla bilinmesi konusunda gösterdiğiniz ilgiye çok sevindik. İmza kampanyamızın daha da yaygınlaşıp etkili olması açısından sizin çabalarınızı çok değerli buluyor ve önerilerinizin tümüne katılıyoruz.

Herhangi bir kâğıda, çevrenizde ve okulunuz da kampanyamıza katılmak isteyen arkadaşlarınızın ad-soyadlarını, yaşlarını yazıp imzalatarak bize gönderebilirsiniz. Bu ay da sürdürdüğümüz kampanyamıza ne kadar çok katılım olursa, o kadar etkili olacağını biliyorsunuz.

Haydi çocuklar!

BASINDA ÇOCUK HAKLARI

VE İNSANLAR

FÜSUN ÖZBİLGEN

ÇOCUK HAKLARI

BİZ GELECEĞİZ...

İmza kampanyası

BİRLEŞMİŞ Milletler Örgütü'nün 1959 yılında kabul ettiği Çocuk Hakları Bildirgesi, daha kapsamlı bir metin haline getirilerek üye devletlerin imzasına açılmış bulunuyor. Türkiye'de de bu kampanyanın öncülüğünü **Doğan Kardeş Dergisi** üstlendi. Eylül sayısında çocuk haklarını konu alan bir poster hazırlayıp dağıtan dergi, ayrıca çocukların imzalaması için kartlar da bastırdı.

Çocukların imzasına açılan kartta şunlar yazılı:

"Sayın büyüklerimiz, yüce devletimizin Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'ne imza koyması biz Türk çocukları için en değerli armağan olacaktır."

Bu kartı imzalayan çocuklar dergiye ulaştırıyorlar, ardından [illegible] alıyorlar.

PRİZMA

MEHMET ALTAN

Çocukların acısını dindirmek... Ve bir onuru paylaşmak..

Annesi, kızını anlatıyordu:

"Çok ağır bir uykusu vardı. Sonra o da anne oldu. Artık geceleri oğlunun nefes alışverişlerini dinliyor. Derin uykularından eser kalmadı."

* * *

Analık duygusu, ağır uykuları silip süpürse de, yeryüzü çocuklara henüz çok sevecen değil...

Her yıl 14 milyon çocuk ölüyor...

Üstelik pek çoğu yaşayabilecekken yitip diklerimiz...

3.5 milyonu ishalden...

2 milyon 900 bini solunum yollarının enfeksiyonundan...

1 milyon 900 bini kızamıktan...

1 milyonu sıtmadan...

800 bini tetanozdan...

Ve 2 milyon 400 bini de yeterince beslenmeden...

* * *

Sadece hastalık mı?

Filipinler'in başkenti **Manila**'da sokaklarda satılan çocuklar...

Brezilya'nın başkenti **Rio**'da **"sokak çocukluğu yaptıkları"** için **"seslerinden [illegible]"** [illegible] lenler...

saklamak...

Hapishanelerimizde, yiyecek çaldığı için ceza çeken çocuklar var...

Turistlere dilencilik yaptığı için mahkum olanlar...

Okul müdürleri tarafından **"huysuzluk"** diye ihbar edilenler...

* * *

Bütün bunlar, dünyanın **"toplumsal üstü aklını"** çocukları büyüklere karşı korumak için yeniden örgütlenmeye zorlar...

Birleşmiş Milletler, 1959 yılında kabul ettiği **Çocuk Hakları Bildirgesi**'ni daha kapsamlı hale getirerek, üye devletlerin imzasına [illegible]

Bu [illegible] kabul edilmesi ve Türk toplumu tarafından [illegible] benimsenmesini ise **DOĞAN KARDEŞ** dergisi üstlendi... Çocuklar arasında bildirgenin kabulü için bir imza kampanyası [illegible]

* * *

Doğan Kardeş dergisinin sesine kulak verip, Türkiye'nin de Birleşmiş Milletler'in yeni bildirgesini imzalama onurunu paylaşması bize ne kazandıracak, diye düşünebilirsiniz. [illegible] "çocuk"

Sevgili Arkadaşlar;

Kampanyamız, gazetelerimizde birçok köşe yazarına konu oldu. Yazarlarımız, kampanyamızı desteklediklerini belirterek, tüm kardeşlerimizi katılmaya çağırdılar.

Milliyet 11

Nail Güreli

Çocuk hakları

"HER çocuk bu bildiride belirtilen haklardan yararlanmalıdır. Bütün çocuklar herhangi bir ayrım gözetilmeden, ırk, din, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka konulardaki görüşleri nedeniyle, ulusal ve toplumsal köken, zenginlik, doğuş ya da ister kendisi, ister ailesiyle ilgili olsun, başka her türlü durumu dolayısıyla herhangi bir ayrım yapılmadan bu haklara sahip olmalıdır."

"Çocuk özel korunmadan yararlanmalı, çocuğun bedence, zihince, ahlakça, manevi ve sosyal bakımlardan sağlıklı ve normal biçimde özgürlük ve onurlu yaşam koşulları içinde gelişebilmesi için ona yasa yoluyla ve başka yollardan olanaklar ve kolaylıklar sağlanmalıdır."

"Çocuk, sosyal güvenceden yararlanmalıdır. Onun sağlık içinde büyümeye ve gelişmeye hakkı olmalı, bu amaçla doğumdan önceki ve sonraki bakımı da birlikte olmak üzere, kendisine ve [illegible] nesine ayrı bir özen ve korume gös-

YUKARIDAKİ alıntılar, **Birleşmiş Milletler**'in 20 Kasım 1959'da kabul ettiği ve bu yıl örgüte üye devletlerin imzasına açtığı 10 maddelik **Çocuk Hakları Bildirgesi**'nden, Türkçe çevirisinde bazı uyarlamalar yaparak aktardık.

Doğan Kardeş dergisinin Eylül sayısında bu bildiri güzel bir poster eşliğinde okurlara armağan edilmiş, daha da önemlisi bu bildirgeyi bizim devletimizin de imzalamasını sağlamaya yönelik bir kampanya açılmış. Derginin içinde, posterden ayrı olarak verilen cici resimli bir kartın arka yüzünde şöyle deniyor:

"Sayın Büyüklerimiz: Yüce devletimizin Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'ne imza koyması biz Türk çocukları için en değerli armağan olacaktır."

Doğan Kardeş'in çocuk okurları, [illegible] altında belirtilen yerlere adını, soyadını [illegible] bir de imza atarak dergiye göndereceklerini, dergi yönetimi bu kartları **"devlet büyüklerine ulaştıracağını"** bildiriyor.

Çocuk hakları

ŞİMDİ bu çocuk hakları da nereden çıktı diyeceksiniz. İnsan hakları, kadın hakları, mahkûm hakları derken... Buyurun size bir de çocuk hakları...

Aslında sandığınız kadar yeni bir konu değil bu. **Birinci Dünya Savaşı**'nın ardından kurulan **Milletler Cemiyeti**, 26 Eylül 1924'te çocuk haklarıyla ilgili bir bildirgeyi kabul etmiş. **İkinci Dünya Savaşı**'ndan sonra kurulan **Birleşmiş Milletler** de uzun hazırlıklardan sonra 20 Kasım 1959'da benzer bir bildirgeyi benimsemiş.

Şimdi **Doğan Kardeş** Dergisi Türkiye'nin bu bildirgeyi onaylaması için bir imza kampanyası başlatarak çocuk haklarını destekleyen çocuklar, derginin içinden çıkan bir formu imzalayıp devlet büyüklerinden destek istiyorlar.

SICAĞI SICAĞINA

Haluk ŞAHİN

★
★★

"L kadar çocuğun ne hakkı olacakmış" diye soranlarınız olabilir.

Onlara sormak isterim: Çocuklar haksızlığa uğrayabilirler mi? Cevabı evet olanların, çocuk hakları da olabileceğini kabul etmesi gerekir.

Türkiye, çocukların geniş çapta ve sık sık haksızlıklara uğradıkları bir ülkedir. Dövülen çocuklar, sokağa atılan çocuklar, okula gidemeyen çocuklar, beslenemeyen çocuklar, sömürülen çocuklar... Hele **Doğu**'da çocuklar tam anlamıyla Allah'a emanettir. Büyük kentlerin kenar mahalleleri **Kemalettin Tuğcu**'nun öykülerini komediye indirgeyecek acıklı öykülerle doludur.

Çırak çocuklara, ırgat çocuklara, [illegible] öğre[illegible]uklara her [illegible]

İMZALARINIZI:
YENİÇERİLER CAD. SİNEKLİ MEDRESE SOK. NO 1 BEYAZIT/İST.
VEYA:
PK. 217 BEYOĞLU/İST. ADRESİNE BEKLİYORUZ.

8.9.1989
Cuma

Sevgili Doğan Kardeş,

Biz çocuklar için çok anlamlı olan kampanyanız için teşekkür ederim.

İnanıyorum ki, benim gibi tüm kardeşlerim de çok sevinmişlerdir. Doğan Kardeş'in her sayısını beğeniyle okuyorum. Ama bu kez Doğan Kardeş'imi bir başka coşkuyla okudum. Gönderdiğiniz güzel posteri de odamın duvarına astım. Ona bak. tıkça, böyle bir Kardeşe sahip olduğum için gerçekten çok şans. lı olduğumu düşünüyorum. Çünkü haklarımı okumak beni çok umutlandırdı. Dünyanın diğer ülkelerindeki çocukların da birer Doğan Kardeş'leri olmasını diliyorum.

Sevgili Doğan Kardeş'im, benim bir önerim var. Haklarımızın kabul edilmesine yalnızca biz Doğan Kardeş okurları olarak değil, tüm Türk çocukları imzalarımızı atarak katkıda bulunabiliriz.

Okullarımızın açılmasına çok az bir zaman var. Doğan Kardeş'in okuru olan tüm arkadaşlarımız okullarında böyle bir imza kampanyası başlatabilirler. Toplanan bu imzaları da size gönderirsek, daha güçlü bir sesle Doğan Kardeş'imiz kıymetli devlet büyüklerimize ulaşabilir. Umuyorum ve eminim ki, onlar da bizim çabalarımızı boşa çıkarmıyacaklardır.

Ne dersin sevgili Doğan Kardeş? Ne dersiniz sevgili arkadaşlarım? Böylesine güzel bir sonuç için biraz çaba harcamaya değmez mi?

Hepinize sevgiler, başarılar..

Ebru

Ebru Arıkan (104)
Cumhuriyet Mah. 228 Sok.
Bicentürk Apt. P.K. 7
MERSİN.

1 DERİN'İN ÖYKÜSÜ

MUTLU OLMAK BÜTÜN ÇOCUKLARIN HAKKI

Yazan: Buket UZUNER Çizen: Ali Murat ERKORKMAZ

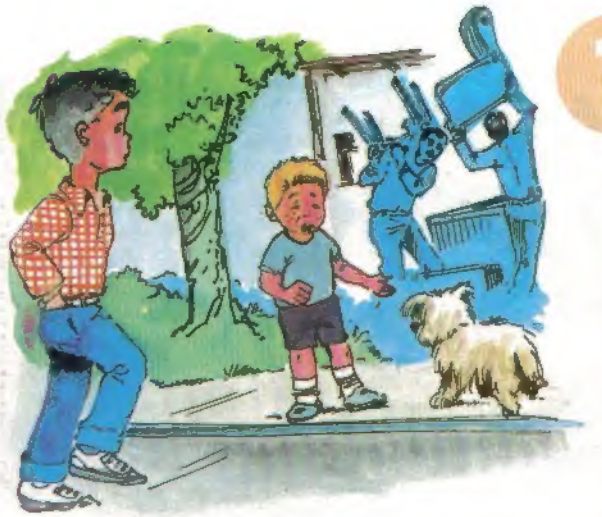

Benim adım Özgür. Onbir yaşındayım. Bu mahallede yaşıyorum.

Mahallemize yeni bir aile taşındı geçenlerde. Bütün mahalle çocukları merakla üşüşüp, yeni gelenleri seyrettik. Yeni ailenin çok güzel bir köpeği vardı: adı Rudi'ydi.

2

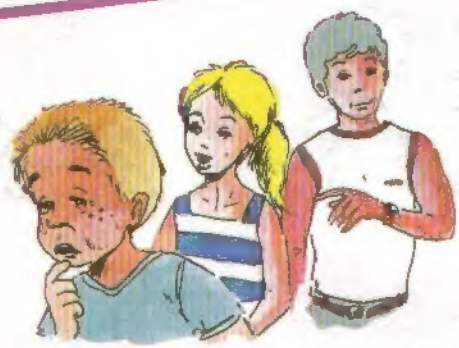

Yeni komşularımızın üç çocuğu vardı. Bir kız, iki oğlan. Kızın adı Pelin, benim yaşımda. Okullar açılınca aynı sınıfa düşebiliriz. Çok fıstık bir kız. Ağbisi Selim orta bire gidiyor. Bir de küçük kardeşleri var, Derin adında. Derin çok tuhaf, yamuk yüzlü, ağzı hep açık. Herkes onunla alay edince Pelin'le Selim, bütün mahalleli çocuklara onlarla arkadaş olmak istiyorsak, Derin'le de dost olmamız gerektiğini söylediler.

3

Anneme Derin'in aptal mı, geri zekâlı mı olduğunu sordum. Annem: "O zekâ özürlü bir çocuk" dedi.

—Zekâ özürlü çocuk ne demek anne?

—Nerede, nasıl davranılacağını bilemeyen, her şeyi bizim onlara öğretmemiz gereken çocuklara zekâ özürlü çocuk denir. Ama onlar da senin gibi oynamayı, eğlenmeyi, sevilmeyi ve çikolatalı pastayı severler. Biraz geç ve yavaş öğrenirler.

4

Önceleri Derin'i görünce hep gülmek, onunla alay etmek geliyordu içimden . Ama bir gün Pelin'le köpek Rudi'yi gezdirirken, Pelin ille de Derin'in de bizimle gelmesinde ısrar edince ses çıkartamadım. Pelin, kardeşi Derin'e, Rudi'yi gezdirmek isteyip istemediğini sordu. Benim ödüm kopmuştu. Bir zekâ özürlü çocuğa köpek teslim edilebilir mi hiç?

—"Elbette" dedi Pelin. Eğer tek tek anlatırsan zekâ özürlü çocuklar da öğrenirler. Ve onlar da bizim kadar köpek gezdirmeyi severler.

Gerçekten de gezimizin sonunda, Derin, Rudi'yi gezdiriyor, biz de onu alkışlıyorduk. Daha sonra sürpriz dolu bir hafta bizi bekliyordu.

Gelecek ay sizlere anlatacağım.

İznik çini yılı

İnsanlar tarihboyu kendilerini ve çevrelerini sürekli geliştirmişler. Zaman içinde, yedikleri yiyeceklerden tutun da kullandıkları araçlara kadar her şey değişip gelişmiş. Bazıları, tarihin belli bir noktasında gelişmelerini tamamlayarak, yerlerini yenilere bırakmışlar.

İşte çini de, tarihin belli bir döneminde, özellikle İslâm dünyasında, kap kacaktan duvar süslemesine kadar pek çok yerde kullanılmış. Osmanlı İmparatorluğu, çinicilik tekniğini geliştirip, dünyaya çini ürünleri satabilir duruma gelmiş. Çiniler, üretildikleri yörenin adıyla anılıyorlarmış. Teknik açıdan mükemmel olan İznik çinileri o kadar geliştirilmiş ki, kap-kacak ayna gibi parlar, binalar çökse bile çini duvar süslemelerine bir şey olmazmış.

Ünü tüm dünyaya yayılan, sadece Türkiye'de değil, dünyanın büyük müzelerinde de nadide eserler olarak korunan İznik çinilerini bizlere tanıtacak etkinlikler yapabilmek için, Kültür Bakanlığımız, 1989'u "İznik Yılı" ilan etti. Bunun için, ekim ayında, İstanbul Türk-İslâm Eserleri Müzesi'nde ilginç bir sergi açılacak. Sergide, tüm dünya müzelerinden gelen nadide İznik çini ürünleri sergilenecek.

Sergilenecek çınıler, mükemmel bir teknikle yapılmışlar. İznik çinilerinin üretim tekniğini keşfeden Faik Kırımlı, "Mimari bir anıt zamanın etkisiyle yıpranıp çökebilir, ama çinileri sağlam kalır" diyor. Sağlamlığının temeli, eskilere dayanan üretim kültürü. Cam önce külçe halinde üretiliyor. Sonra pudra haline getirilip, çinilerin üretileceği kuma katılıyor. Pişme anında cam molekülleri eriyip, kum zerreciklerini birbirine bağlıyor.

Osmanlı mimarlığının güzel eserlerinden İstanbul - Sultanahmet Camii'nin duvar süslemeleri İznik çinileriyle yapılmış. Padişahlar çini ürünlerini çoğunlukla İznik'e sipariş verirlermiş. Ama Sultanahmet Camii yapılırken, İznikli çini ustaları öyle yorulmuşlar ki... Düşünün, camide 21 bin 43 plaka çini kullanılmış. İznik'teki atelyelerde ise, günde ancak 8-10 plaka üretilebiliyormuş. Camiin bitmesi için yıllarca çalışmışlar...

Çiniciliğin bir de süslemecilikle ilgili yanı var. Tekniğinde olduğu gibi süslemelerinin güzelliği açısından da, İznik çinileri ulaşılmaz. Geçmişimizin övünç duyacağımız bu ürünlerini görmek için, müzeye gitmek ister misiniz?

94 cm yüksekliğinde 28.5 cm. eninde 16. yüzyıl İznik çinisinden pano.

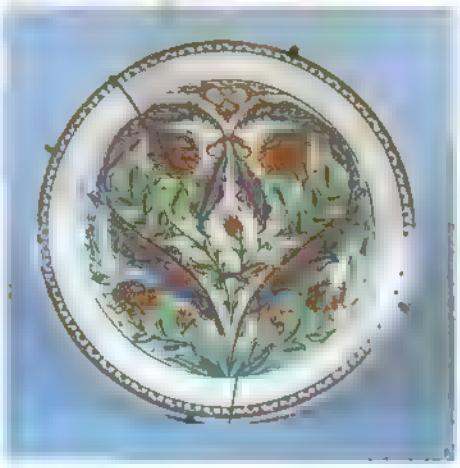

46 cm. çaplı 17. yüzyıl İznik çini tabağı

28 cm. yüksekliğinde 1515 tarihli İznik çinisinden kandil.

SEVGİLİ KARDEŞİM

ERCAN DİNÇER

KÖTÜ KOMŞU...

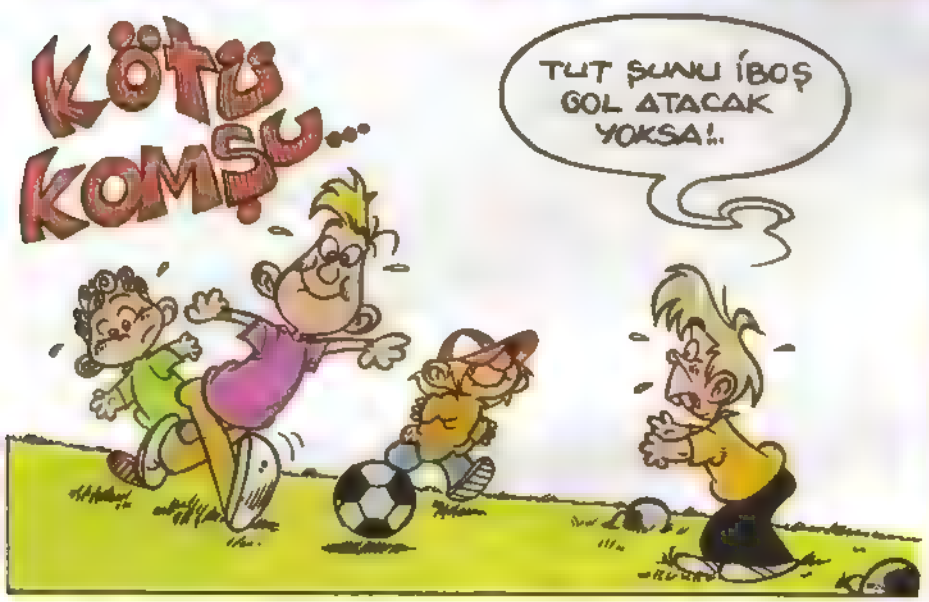

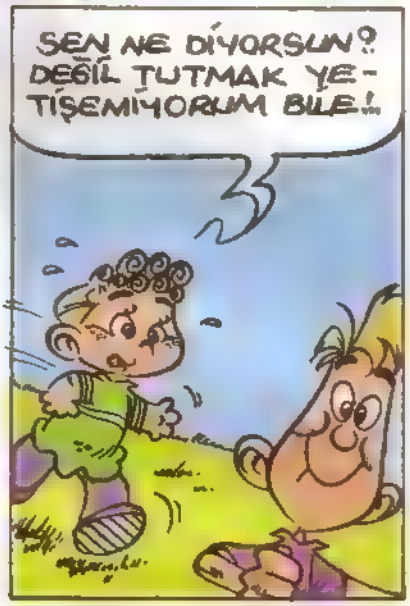

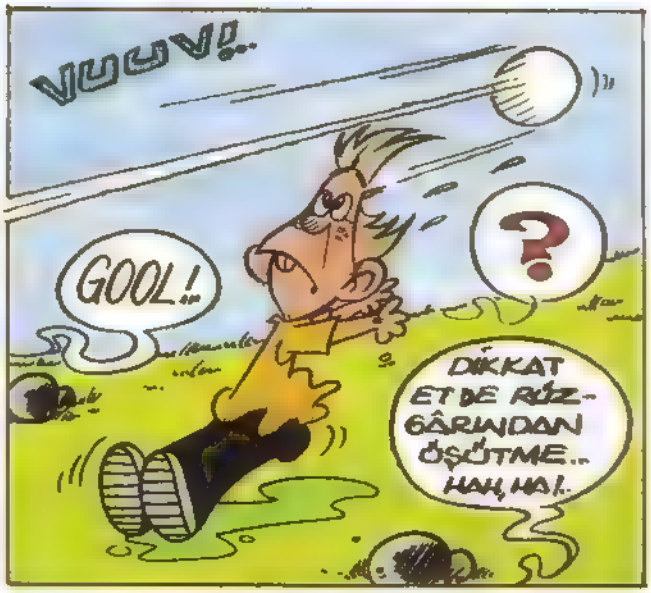

UAA!..
ÜHÜ, ÜHÜÜ!..
?
TOPUMUZ YİNE O ADAMIN BAHÇESİNE KAÇTI. O ADAM DA TOPUMUZU KESTİ. ÖHÜ!..
EEE!.. BU ADAM DA SIKTI AMA...
BU ADAMA İYİ BİR DERS VERMENİN ZAMANI GELDİ... BANA HEMEN VENİ BİR TOP BULUN...
?
AZ SONRA..
SİZİ GİDİ HAYLAZLAR, YİNE Mİ SİZ HA?. ŞİMDİ GÖRÜRSÜNÜZ SİZ...
TAMAM OLTAYA TAKILDI!..
BU TOPUNUZU DA KESEYİM DE GÖRÜN...
?
TOPUN İÇİNE BOYA KOYMAK FİKRİMİ NASIL BULDUNUZ ÇOCUKLAR?..
HARİKA. HAH, HAA!..
E. DINCER -89-

BİLİM TEKNİK

UZAYDA 4,5 MİLYAR KİLOMETRE

Voyager 1977'de başlayan yolculuğunda 1979'da Jüpiter'e,

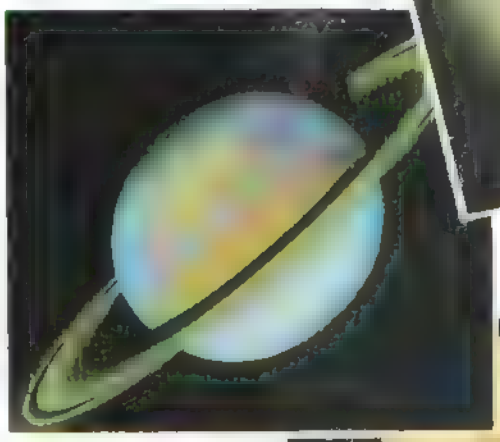

1981'de Satürn'e,

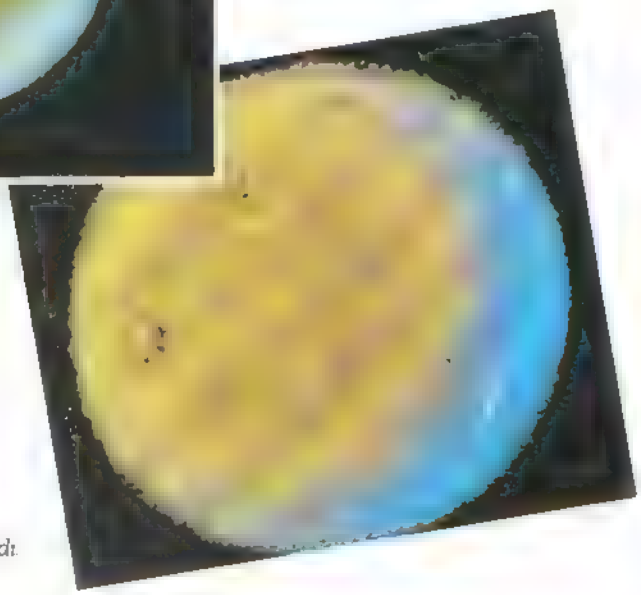

1986'da da Uranüs'e uğradı.

Uzay gezgini Voyager II (Gezgın), ekim ayından ıtibaren güneş sistemimize elveda diyecek. 12 yıl önce, 20 Ağustos 1977'de fırlatılan Voyager, 1979'da Jüpiter'le, 1981'de Satürn'le, 1986'da Uranüs'le buluşarak rotasını Neptün'e çevırmıştı. Geçtiğimiz ay, dünyamızdan yaklaşık 4,5 mılyar km. uzaklıkta Neptün'le buluştu. Üzerinde bulunan bilimsel araçlar ve TV kameraları sayesınde, gezegenlerin yüzey yapıları, var sa atmosferleri hakkında bilgiler gönderdi. Bilim adamları gönderilen bılgılerin çokluğu karşısında şaşkına döndüler

İlk olarak, Alman astronom Johann Galle tarafından 1846 yılında keşfedılen Neptün gezegeni hakkında ne kadar az şey bıldığimizi, Voyager II'nin gönderdıkleri sayesinde farkede bildik. 12 yıldır, dur durak bilmeden uzayda yol alan Voyager'ın bilgi gönderebilecek canlılıkta ve sağlıkta oluşu, tasarımcılarını çok mutlu etti. Günümüz teknolojısıne göre artık eskımış sayılan Voyager, gezegenlerin uygun

bir dizilime gelmesi sayesinde fırlatılabildi. Bu dizilim, ancak her 176 yılda bir gerçekleşiyor. Voyager 1977'de fırlatılmasaydı, böyle bir yolculuk için 22. yüzyılın ortalarının beklenmesi gerekecekti.

Voyager, yolculuğunun son durağı Neptün'ün 4905 km. uzağından geçti Dünya ölçeğinde bakarsak, çokmuş gibi görünen bu uzaklık, uzayda oldukça kısa. Üstelik bu kadar uzaktan gönderdiği sinyaller bilgimizi nasıl artırıyor diye düşünülebilir. Ama daha önce, gezegenleri ancak teleskopla izleyerek bilgilenmeye çalıştığımızı hatırlayın. Voyager ise üzerindeki bilimsel araçlar sayesinde kimyasal analiz bile yapabiliyor. Gezegenleri oluşturan maddeler, yüzey şekilleri ve ısılarıyla ilgili bilgileri sinyalleriyle gönderebiliyor. Örneğin, Neptün gezegenindeki manyetik alanları, uydularının 6 tane olduğunu; 17 ya da 18 saat olduğu düşünülen bir gününün uzunluğunun 16 saat olduğunu, Neptün'ün uydusu Triton'un düşünülen büyüklüğünün yarısı kadar olduğunu Voyager sayesinde öğrendik.

Voyager II, yolculuk sırasında topladığı bilgileri uzayda ışık hızıyla hareket eden radyo dalgaları aracılığıyla gönderdi. Neptün'den gönderdiği sinyaller, elimize ancak 4 saat 6 dakikada ulaşabiliyordu. Üstelik gönderilen sinyaller 4,5 milyar kilometre uzaklıktan öyle zayıf geliyordu ki... Bu yüzden, Avustralya, İspanya ve Amerika'ya Voyager'ın sinyallerini yakalayacak alıcılar kondu

Ekim ayında Neptün'den ayrılarak, güneş sistemimizin dışına çıkacak olan Voyager, önüne engel çıkmadığı sürece yolculuğunu sürdürecek. Tasarımcıları, 25 yıl daha çalışacak şekilde planladıkları Voyager'ın, bu sürede hiçbir şeyle karşılaşmayabileceğini, üstelik gönderdiği sinyallerin zayıflaması nedeniyle dünyadan yakalanamayacağını söylüyorlar.

Ama bilgi gönderemese de Voyager işlevini kaybetmiyor. Çünkü üzerinde, dünyada konuşulan 60 dilde söylenmiş mesajların kaydedildiği bir disk ve bu diskin nasıl kullanılacağına dair bir açıklama var. Belki yüzyıllar sonra, Voyager olur da bizler gibi canlılarla karşılaşırsa, onlara evrenin bir yerinde de bizlerin yaşadığını iletecek.

Güle güle Voyager II, yolun açık olsun

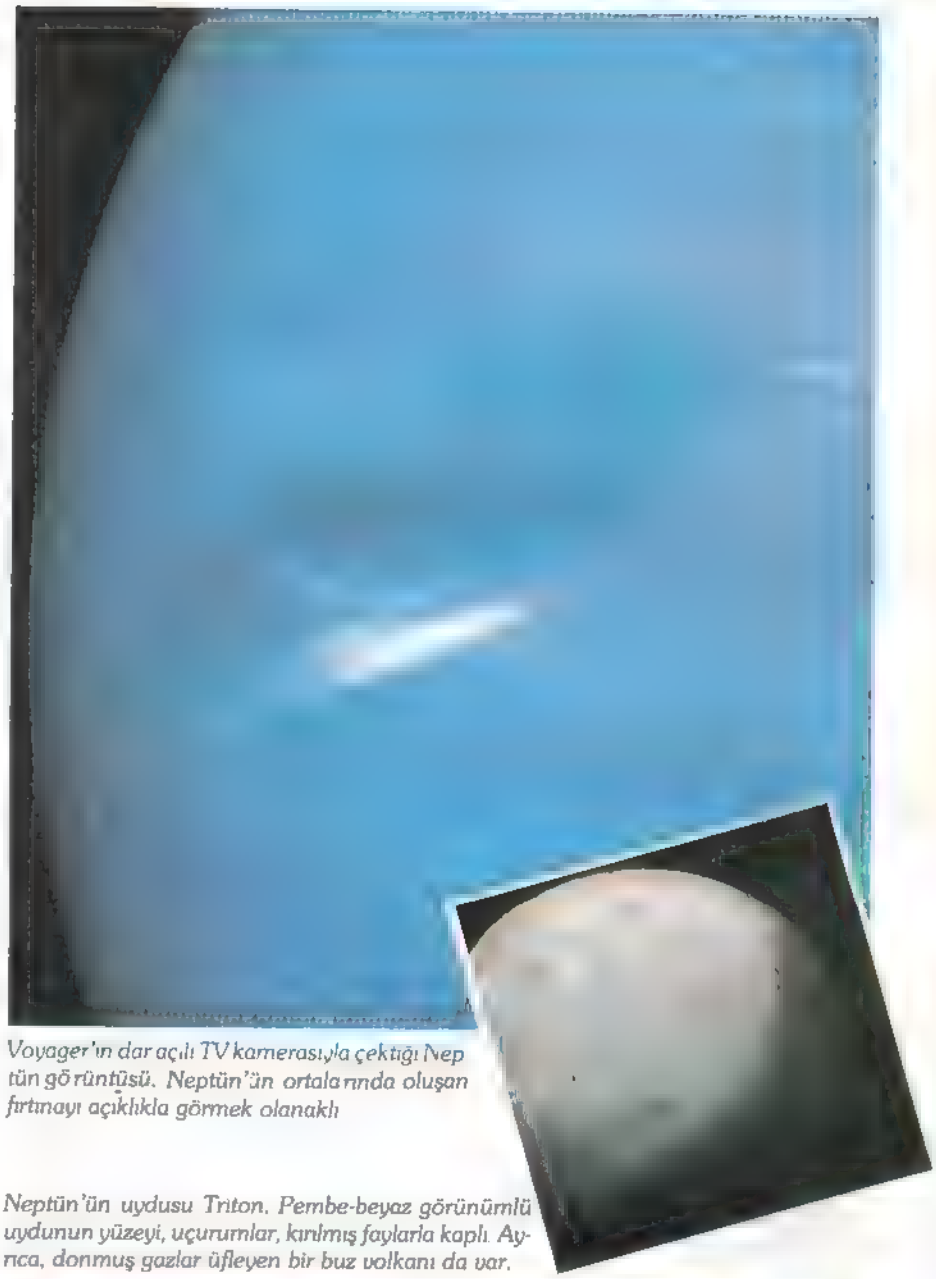

Voyager'ın dar açılı TV kamerasıyla çektiği Neptün görüntüsü. Neptün'ün ortalarında oluşan fırtınayı açıklıkla görmek olanaklı

Neptün'ün uydusu Triton. Pembe-beyaz görünümlü uydunun yüzeyi, uçurumlar, kırılmış faylarla kaplı. Ayrıca, donmuş gazlar üfleyen bir buz volkanı da var.

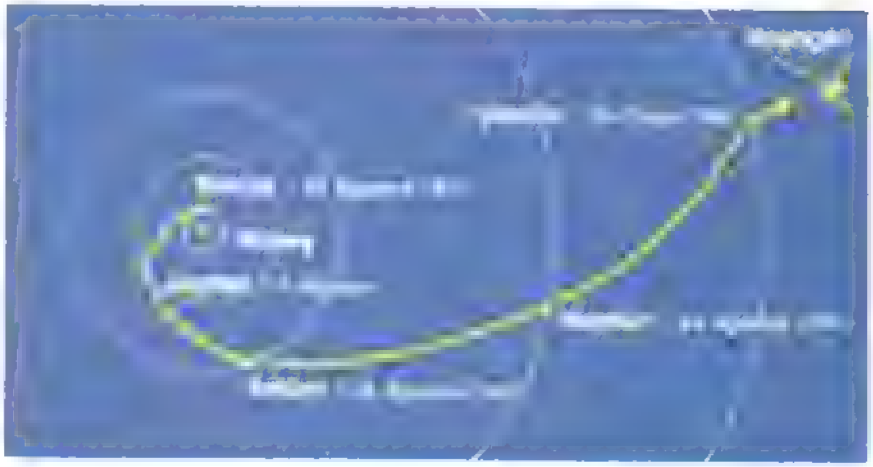

Voyager'ın fırlatılması, gezegenlerin uygun dizilime gelmesi sayesinde oldu. Bu dizilim 176 yılda bir gerçekleşiyor.

İNSANLIK TARİHİ

YAZAN: Dr. Mehmet Ali Kılıçbay
RESİMLEYEN: Tuncay Batıbaki

TARIM DEVRİMİ

UYGARLIĞIN ÖYKÜSÜNE DÜNYANIN BİRÇOK YERİNDEN BAŞLAMAK MÜMKÜNDÜR ÇÜNKÜ AYNI KOŞULLARIN ÜRÜNÜ OLARAK ÇİN'DE, HİNDİSTAN'DA, MEZOPOTAMYA'DA, ESKİ AMERİKA TOPLUMLARINDA, AFRİKA'DA, YENİ DÜNYANIN BİRÇOK YERİNDE BİRDEN, İNSANLARIN TARIM DEVRİMİNİ GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ GÖRÜLMEKTEDİR

BU DEVRİM İSE, UZAK ATALARIMIZIN, BUNDAN YAKLAŞIK 10 BİN YIL KADAR ÖNCE BAZI YENİLEBİLİR BİTKİLERİ EVCİLLEŞTİRMELERİYLE BAŞLAMAKTADIR.

BÖYLECE ATALARIMIZ YERLEŞİK HAYATA GEÇMEK, KENTLER KURMAK VE HEM TOPLUMSAL, HEM DE SİYASAL KURUMLARI GELİŞTİRMEK DURUMUNDA KALMIŞLARDIR

TARIMSAL DEVRİM AÇISINDAN ÜÇ BÜYÜK UYGARLIK GÖRÜYORUZ: ORTA DOĞU VE AVRUPA'DA BUĞDAY UYGARLIĞI, UZAK DOĞU'DA PİRİNÇ UYGARLIĞI VE ESKİ AMERİKA'DA MISIR UYGARLIĞI

GÖRDÜĞÜNÜZ ÜZERE ÇOCUKLAR, UYGARLIĞIN BAŞLANGICINDA TAHILLAR YER ALMAKTADIR.

TAHIL YETİŞTİRMEK İSE SULAMA VE SULAMANIN ÖRGÜTLENMESİ DEMEKTİR. TABİİ SULAMANIN NASIL VE NE ZAMAN YAPILACAĞININ BİLGİSİ İSE, ASTRONOMİ VE BUNA BAĞLI OLARAK İLK DİNLERİN DOĞMASI DEMEKTİR AYNI ZAMANDA, HENÜZ GOÇEBELİKTEN VAZGEÇMEMİŞ TOPLUMLARA KARŞI KORUNMA ZORUNLUĞU İSE ORDU DEMEKTİR VE DAHA ŞİMDİDEN ÇOK KARMAŞIK OLAN BU TOPLUMUN YÖNETİLMESİ GEREKMEKTEDİR Kİ, BU DA SİYASET DEMEKTİR

İŞTE ÇOCUKLAR UYGARLIĞIN VE İNSANLIK TARİHİNİN BAŞLICA KİLOMETRE TAŞLARI BÖYLECE ORTAYA ÇIKMIŞ OLMAKTADIR VE BEN OYKÜMEME, BİZE EN YAKIN BÖLGE OLAN MEZEPOTAMYA'DA TARIMIN ORTAYA ÇIKIŞIYLA DEVAM EDİYORUM

BU GÜN ULKEMİZİN GÜNEY-DOĞU ANADOLU BÖLGESİ ADINI VERDİĞİMİZ COĞRAFYA PARÇASININ TARİHSEL ADI KUZEY MEZOPOTAMYA'DIR. MEZOPOTAMYA İSE, İKİ NEHİR (FIRAT VE DICLE) ARASINDA KALAN ÜLKE ANLAMINA GELEN ESKİ YUNANCA KÖKENLİ BİR KELİMEDİR. İŞTE ÇOCUKLAR, ORTA DOĞU'DA TARIMIN İLK KEZ BURADA İCAD EDİLDİĞİ SANILMAKTADIR

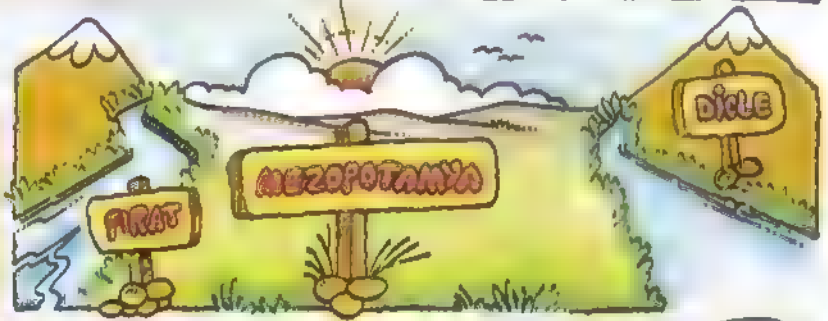

ÇÜNKÜ ARKEOLOGLARIN YAPTIKLARI ARAŞTIRMALARA GÖRE, BUĞDAY VE ARPA GİBİ TAHILLARIN YABANİ ATALARININ FOSİLLEŞMİŞ KALINTILARINA BİZİM GÜNEY-DOĞU ANADOLU BÖLGEMİZDE RASTLANMIŞTIR

GENE TARIMIN AYRILMAZ BİR PARÇASI OLAN YERLEŞİK HAYVANCILIK DA (BİR DE GÖÇEBE HAYVANCILIK VARDIR, AMA ONLAR BİTKİ YETİŞTİRMEDİKLERİ İÇİN DOLAŞIRLAR) ANADOLU'DAN İRAN'A DOĞRU UZANAN YAYLALAR ÜZERİNDE MEYDANA ÇIKMIŞTIR, ÇÜNKÜ İLK EVCİLLEŞTİRİLEN KOYUN VE KEÇİ GİBİ HAYVANLARIN VAHŞİ ATALARININ DA VATANI BU BÖLGEDİR. İNSANLAR ÇOK UZUN SÜREN AVCILIK VE TOPLAYICILIK DÖNEMLERİNDE BU HAYVAN VE BİTKİLERİN DAVRANIŞLARINI GÖZLEYEREK, ONLARA EGEMEN OLMAYI SONUNDA BAŞARMIŞLARDIR

AMA ÇOCUKLAR, BURADA SİZE MUTLAKA SÖYLEMEM GEREKEN ŞEY, TARIMI KADINLARIN BULDUĞUDUR

AVCILIK TOPLU DAVRANMAYI, GÜÇLÜ OLMAYI VE BAZEN GÜNLERCE, HATTA AYLARCA EVDEN AYRILMAYI GEREKTİREN BİR UĞRAŞ OLDUĞU İÇİN, BU İŞİ ERKEKLER YAPMAKTAYDI.

KADINLAR İSE, ÇOCUKLARA BAKIP, GİYİM-KUŞAM İÇİN GEREKENLERİ ÜRETMEK VE YEMEK HAZIRLAMAK GİBİ İŞLERİ YAPTIKTAN BAŞKA, YİYECEK ŞEYLER DE ARAMAKTAYDILAR.

BÖYLECE DOĞADAKİ YENİLEBİLECEK BÜTÜN BİTKİSEL KAYNAKLARI KADINLAR BULMUŞ, AYRICA BUNLARIN ÇOĞALMA ÖZELLİKLERİNİ BİLGİ DÜZEYİNE ÇIKARTARAK, İNSANLIĞA TARIMI DA ARMAĞAN ETMİŞLERDİR

HAYVANLARI EVCİLLEŞTİRME ONURU İSE ERKEKLERE AİTTİR, ÇÜNKÜ AVCILIK UĞRAŞLARI ESNASINDA YABANİ HAYVANLARIN ADETLERİNİ VE OLANAKLARINI GÖZLEMİŞLER, ONLARDAN YARARLANMA OLANAĞINI SAPTAMIŞLAR VE SONUNDA, ONLAR CANLI OLARAK KENDİ YANLARINDA TUTMANIN, YAKALAYIP ÖLDÜRMEKTEN ÇOK DAHA AVANTAJLI OLDUĞUNU GÖRÜNCE, HAYVANLARI KENDİLERİNE ALIŞTIRTARAK EVCİLLEŞTİRMİŞLERDİR

ÇOCUKLAR, TARIM VE HAYVANCILIK İNSANLARIN TOPLU HALDE VE BELLİ BİR YERDE YERLEŞMİŞ OLARAK YAŞAMALARINI ZORUNLU KILMAKTADIR. ÇÜNKÜ TARIMCILARIN ÜRETTİKLERİ BİTKİLERLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR YAPMALARI; TARLALARI ZARARLI OTLARDAN TEMİZLEMELERİ, HASAT YAPMALARI, TOHUM ATMALARI, BİR DAHAKİ EKİN İÇİN TOPRAĞI HAZIRLAMALARI VB. BİRÇOK İŞ YAPMALARI GEREKMEKTEDİR. BU DURUMDA TARLALARIN YANINDAN AYRILAMAYACAKLARI İÇİN, YERLEŞİK HAYATA GEÇMELERİ ŞARTTIR. BÖYLECE TARIMIN İCADIYLA İNSANLAR GÖÇEBELİKTEN YERLEŞİKLİĞE GEÇMİŞTİR

ANCAK, YALNIZCA HAYVANCILIK YAPAN VEYA AVCILIK-TOPLAYICILIKLARINI SÜRDÜREN TOPLULUKLAR GÖÇEBE OLARAK KALMAYA DEVAM ETMİŞLERDİR. ÖYKÜMÜZ İLERLEDİKÇE GÖRECEĞİMİZ ÜZERE, SAYILARI GİDEREK ARTAN YERLEŞİK (UYGAR) TOPLUMLARLA GÖÇEBELER ARASINDA...

"SÜREKLİ BİR MÜCADELE SÖZ KONUSU OLACAKTIR, AMA SONUNDA GÖÇEBELİK DÜNYA TARİHİNİN BELİRLEYİCİ BİR OLGUSU OLMAKTAN GİDEREK UZAKLAŞACAKTIR. GENE TARIMCILIĞIMIZA DÖNELİM. BUNLAR, TARIMIN ATILAN TOHUMDAN DAHA FAZLA VERMESİ NEDENİYLE BÜYÜK BİR ALANDA KALABALIK BİR NÜFUSU BARINDIRABİLMEKTEDİRLER.

AYRICA TARIM ALANINDA ÇALIŞAN BİR KİŞİ, KENDİNDEN BAŞKA BİRKAÇ KİŞİYİ DAHA DOYURACAK KADAR ÜRÜN ALABİLDİĞİ İÇİN, BİR ÜRÜNÜN FAZLASINA SAHİP OLMAKTADIR. TARIMCI TOPLUMLARIN BU FAZLAYI ELDE ETMELERİNİN SAYESİNDE, TOPLUMDAKİ BAZI İNSANLAR BAŞKA İŞ DALLARIYLA UĞRAŞABİLİR HALE GELMİŞLER VE BÖYLECE DOKUMACILIK, DERİCİLİK, DEMİRCİLİK GİBİ SAYILAMAYACAK KADAR ÇOK İŞ KOLU, AYRI UZMANLIK DALLARI HALİNE GELMİŞ VE BUNLAR TARIMCILARIN FAZLA ÜRÜNLERİYLE KARINLARINI DOYURURKEN, ONLARA KENDİ ÜRÜNLERİNİ SATMIŞLARDIR. BU OLAYA TOPLUMSAL İŞ BÖLÜMÜ ADI VERİYORUZ.

TOPLUMUN BÖYLE KARMAŞIK VE KALABALIK HALE GELMESI ORTAYA YÖNETİM SORUNLARI ÇIKARTTIĞINDAN, BAZI KÖYLERİN BÜYÜYEREK KENT HALİNE GELMELERİNİN YANI SIRA, BU KÖYLERİN ESKİ KABİLE KÖKENLİ KANDAŞ YÖNETİCİLERİ (YANI AİLEDE NASIL BABA REİS OLUYORSA, BUNLARDA DA EN YAŞLI REİS OLUYORDU) KRAL HALİNE GELMİŞLERDİR.

ÖTE YANDAN SEVGİLİ ÇOCUKLAR, MEZOPOTAMYA PEK YAĞIŞLI BÖLGE DEĞİLDİR, TARLALARIN YAZIN SULANMALARI GEREKİR.

BU NEDENLE NEHİRLERDEN TARLALARA KADAR SULAMA KANALLARI YAPMAK GEREKİR, BU İŞ İÇİN DE TOPLUCA ÇALIŞILMASI ŞARTTIR.

İŞTE BU TOPLU ÇALIŞMAYI KRAL OTORİTESİ SAĞLAMIŞ, BÖYLECE ÜRETİM ARTINCA HALKTAN VERGİ ALMAYA BAŞLAMIŞ VE BU VERGİLER ASKER VE MEMUR ÇALIŞTIRARAK KOŞULLARI ÜZERİNDE EGEMENLİK KURMAYA ÇALIŞMIŞTIR.

BU ARADA TARIM HAVA KOŞULLARINA ÇOK BAĞLI OLDUĞU İÇİN, HAVAYI ÖNCEDEN BİLEBİLECEK BİR RAHİPLER SINIFI ORTAYA ÇIKARAK MEZOPOTAMYALILARIN İLKEL TOTEME TAPMAYA DAYALI DİNİNİ ÇOK TANRILI BİR DİN HALİNE GETİRMİŞTİR

BU KONULARI İLERİDE DAHA AYRINTILI OLARAK GÖRECEĞİZ.

İNSANLIK TARİHİ
Dr. M. Ali Kılıçbay

Hani Loi kendi yapıtı merdivensiz
kovuma doğru tırmanıyor

BİR BAŞKA DÜNYA

BAL AVCILIĞI

"Bal avı da olur mu?" diyebilirsiniz. Ama bu bal, Himalaya dağlarının sarp kayalıklarına 120 metre tırmanılarak, arıların sokması tehlikesine karşın, 8 mm kalınlığında bir ip ve iki sırıkla elde ediliyorsa av demek daha doğru olur. Üstelik bu işi 62 yaşında biri yapıyorsa.

İnanmak güç... Ama "Geo" adlı aylık bir dergi, Nepal'de yaşayan bal avcısı Mani Lal'i görüntülemiş ve avcılığını anlatmış. Mani Lal, Himalayaların tek bal avcısı ve başka hiç kimse, sarp kayalıklara onun gibi tırmanamıyor. Bu işi dedesinden öğrenmiş; ama, kendisi oğluna henüz öğretememiş.

Himalayaların bu yöresinde yaşayan Mani'nin kabilesi Gerunglar, aslında Budist. Ama Hindu dinini de benimsemişler. Ev ve doğa tanrısına tapıp, orman tanrısına sık sık adaklar adıyorlarmış.

Mani Lal'in av sırasında bulduğu bal peteği 130 cm. uzunluğunda ve toplam bir metre yükseklik oluşturuyor. Bu boyuttaki balı 2 cm. boyundaki "apis laborisa" cinsinden, ancak 50 bin arı üretebiliyor.

Doğaldır ki, Mani Lal bu işi yaparken yalnız değil. Kabilesinden pek çok kişi, bambudan yapılmış ince merdivenle kayalara tırmanırken ona yardım ediyorlar. Mani, bal dolu peteği gördüğü zaman, uçlarına bambu sırıklar tutturulmuş ipi peteğin çevresine doluyor. İp yukarı çekilince, sopalar peteğin alttan dağılmasını önlüyor. Bu işlem sırasında, Mani'nin yardımcıları 40 metre yüksekliğe ulaşabilen bir ateş yakıp, dumanıyla saldırgan arıları kovuyorlar.

Dumana rağmen kaçmayan arıların arasından balı kurtaran Mani, kayalar üzerinde petekleri katlıyor. Sonra peteklerin üzerine elindeki sırıkla vurarak, deriyle kapladığı sepetine balı akıtıyor. Her kovandan yaklaşık 40 litre bal elde ediliyor.

Mani Lal'in köyünden gelenler, sepetten dışarıya akan balı yakalamaya çalışıyorlar

DOLU DOLU ANADOLU

Üzüm Bağlarının ve Şarabın Bulucusu

DİONYSOS

Kültür tarihinde buğdayın bulunuşuyla insanlık, önemli bir uygarlık aşaması geçirmiştir. Toprağı ekip biçmeyi öğrenen insanoğlu, asma kütüğünün yetiştirilmesi ile de uygarlık aşamalarında epey ilerlemiş bir. Ekmeğin, yani katığın yanında üzümsuyundan elde edilen içeceği, yani şarabı içmeyi öğrenmiştir. İlkçağ kulturlerindeki dinsel törenlerde şarabın kutsallığını gösteren içki kapları, şaraba verilen değerin en belirgin örnekleridir.

Dionysos, şarap tanrısıdır. Ama şarap tanrısı olmadan önce, ilkbaharda canlanan doğanın, ağaçların, çiçeklerin özsularının ve can sıvılarının simgesiydi .. Dionysos'un doğuşu ilginçtir. İki kez doğmuştur çünkü .. Thebai (Kuzey Yunanistan'da antik bir kent) Kralı Kadmos'un kızı Semele'ye, Tanrılar Tanrısı Zeus aşık olur. Semele ile herhangi biri gibi tanışır ve tanrı olduğunu belli etmez. Semele'de sever O'nu... Ama bir sure sonra Zeus'un kim olduğunu öğrenir ve sevgilisini tüm ihtişamı ile görmek ister... Oysa çok tehlikelidir bu. Çünkü Zeus, yıldırımlar, şimşeklerle donanmıştır. Karşı koymasına rağmen, Semele O'nu tanrı şekli ile görür. Fakat yıldırımlarının ateşi ile tutuşur, yanar ve doğum aşamasına gelmemiş olan bebeğini dünyaya getirir. Zeus çok üzülür buna. Sevgilisinden kalan bu hatıra bebeği alır ve baldırının derisine diker. Zamanı gelen bebek ikinci kez oradan doğar. Çocuk Dionysos, boylece hem tanrı hem de insan ozellikleri taşır.

Ancak Zeus'un karısı Hera müthiş öfkelidir. Daha önceki efsanelerde öğrendiğimiz gibi, kızdığı zaman fenalıklar yapabilir. Bu yüzden Zeus, bebeği büyutmeleri için Nysa (Bugunkü Sultanhisar) Perilerine (Mousa'lara) yollar. Kanatlı ayakkabılı Tanrı Hermes götürür bebeği.. Boylece Dionysos, genç ve yakışıklı bir delikanlı olana kadar orada yaşar.

Büyutulduğu mağara ormanlık, dağlık bir arazidedir ve vahşi doğa için de özgürce büyür Dionysos. Öyle ki, aslanlar ve kaplanlarla bile korkusuzca oynar, onların sırtlarına biner, binek hayvanı gibi kullanır.

Bir gün, mağara duvarlarını saran asma bitkisinin olgunlaşmış üzümlerini toplayıp, bir kapta ezer ve renkli bir sıvı elde eder. Bu yeni sıvıdan içtikçe çok hoşlanır ve yanındakilere de tattırır. Nympheler (Kır perileri) kırmızı renkli, hoş kokulu bu içkiden pek hoşlanırlar... Boylece şarap bulunmuş olur. Artık, Dionysos Tanrı, üzüm yetiştir

me, bağcılık ve şarap yapma bilimlerinin birincik öğreticisidir. Bunu, insanlara göstermek için gezilere çıkar. Gittiği yerlerde asmaların nasıl yetiştirileceğini, bağbozumu ve şarap yapma zamanlarını öğretir. Diğer yandan, şarap denilen ıçkının ölçülü içilmesi gerektiğini ve içme şeklini de söyler. Çünkü, faydalı olduğu kadar da, fazla ve gereksiz içildiği zaman şarabın insana getirdiği kaba sarhoşlukların, fenalıkların ve de hayvanlık huylarının bilincindedir, Dionysos... Yanında severek dolaştırdığı bazı hayvanları da bu kaba sarhoşlukların simgesidirler Örneğin, saksağan kuşu, sarhoşun zevzek konuşmalarının; tavus kuşu sarhoşun yersiz, bilinçsizce gururunun; eşek sarhoşun naralarının; kaplan saldırganlığının; teke yersiz inatçılığının, boğa ise diğer çılgın arzularının ifadesidirler.

Bir zamanlar Dionysos şerefine, sonbaharda üzümlerin toplanma zamanı "Şarap Cenderesi Bayramları", ilkbaharda üzümler taze şarap tadına geldiği zaman ise "Büyük Dionysia Bayramları" yapılırdı. Bu törenler, ilk çağ toplumlarında dinsel bir nitelik kazanmıştı. Tanrı Dionysos, bu zamanlarda yanındakilerle birlikte müzik ve dans eşliğinde gürültülü şenliklere katılır; vahşi doğanın eşsiz güzelliklerinde çılgınca eğlenirlerdi. Dionysos'a eşlik edenler, Nympheler, Satyrler, Silenoslar, Pan ve doğadaki diğer vahşi hayvanlardı. Ayrıca Mainad'lar (Menad'lar) denilen çılgın görüntülü kadınlar, Dionysos grubunun vazgeçilmez tipleriydi. Bunlar, ellerinde sarmaşık dalları sarılı meşalelerle, bağlarda, bahçelerde sürekli dolaşırlar, şarkı söylerler, raks ederler ve kendilerinden öyle geçerlerdi ki içtikleri şarabın etkisiyle parçaladıkları hayvanların etlerini çiğ çiğ yerlerdi Dionysos törenleri, sürekli bir hareket ve coşku içinde yapılırdı... Ayrıca torenlere katılanlar, müzik eşliğinde birbirlerine karşılıklı hoş, nükteli sözler söylerler, şakalar yaparlardı... Yani, antik çağlarda ilk antik tiyatro türleri olan komedi ve trajedi, Dionysos törenlerinden doğmuştur.

Bugün hâlâ, Anadolu'nun bazı yerlerinde zaman zaman "Aşıklar Şöleni" adında müzikli-konuşmalı gelenekler surdurülmektedir. Bu, Dionysos geleneklerinin izleri, kalıntısı değil de nedir? Ve bugün de, Anadolu folklor müziğinde kullanılan çalgılar: davul, tef, dümbelek ve kaval, bir zamanlar Dionysos ayinlerine katılanların kullandığı aletlerdi. Özbeöz Anadolu kaynaklı, özgün çalgılardır bunlar... (Midas'ın Kulakları Eşşşek Kulaklarıuu mitolojisini hatırlayın.)

Denizle ilgili ilginç bir hikayesi de vardır Dionysos'un... Kendisi bir gün, gezilerinin birinde deniz kıyısında uyumakta imiş. Korsanlar O'nu kaçırmışlar; genç, kuvvetli görünümlü Dionysos'u esir etmişler; tabii kitanı oldugundan haberleri yokmuş. Fakat Dionysos kendini saran zincirleri kırmış. Bu esnada gemi direkleri asma dalları ile kaplanıp, gemideki fıçılardan şaraplar fışkırmaya başlamış. Korsanlar neye uğradıklarını anlayamamışlar Dionysos aslan kılığına girmiş ve kükremeye başlamış korsanlara... Gemiciler şaşkınlık ve korkudan kendilerini denize atmışlar. Ama Dionysos onları Yunus Balığı şeklıne çevirmış

Bazen gemilere rastgelen yunuslar gemiyi izlerler, hatta birlikte yüzerler Kimbilir belki de, hâlâ insan kılığına girmeyi düşleyip gemilerine dönecekleri günleri bekliyorlardır. Son yılarda bazı yunuslar üzerine yapılan araştırmalar, insan seslerini algıladıklarını ortaya koymuştur. İster istemez bu öykünün gerçekliğini düşünüyor insan, değil mi?

Uzüm bağlarının çokluğuyla bilinen Batı Anadolu kıyıları Tanrı Dionysos'un doğduğu ve büyüdüğü topraklardır. Beton binalar inşa etme sevdasına kapılan bazı insanlar, bağları orta

dan kaldırdıkça yakın bir gelecekte güzel uzumleri yiyememek korkusu yüreklerimizi hoplatmaktadır. Evet sevgili çocuklar, bazı büyüklerimizin bağları yok etmelerine izin vermemeliyiz.. Asmalar, bağ kütükleri ve şarap lar doğanın bize sunduğu sonsuz ener ji kaynaklarıdır

DİONYSOS VE TİYATRO

Her ne kadar Dionysos deyince şarap aklımıza geliyorsa da, onun için duzenenlenen şenliklerin bu gun zevkle izlediğiniz tiyat ronun kaynağı olduğunu bılıyor musu nuz?

Işte çok eskı çağlardan başlaya rak insanlar baharda asmanın dirılışını kutlamak ıçın şenlikler duzenlemişler. Dionysos onuruna duzenlenen bu şenliklerde şiirsel olan her şey şarkılar la muzık eşlığinde dile getırilmiştır Bu görünümüyle de daha çok operayı andırmaktadır

Insanlar müzik eşlığında şarkılar soylerken, dans ederken ıçkının de et kısıyle oldukça eğlenir ama Dıony sos'un çektığı acılar, asmanın çok budanan bir bıtkı oluşu, kışın tüm yap raklarını dökup çırılçıplak kalışı, soğu ğa dayanamayıp ölüşü ise hüzün uzuntu verir insanlara

Ilk oyunlar toprak üstünde, meydanda verilirdı Halk dans ederken ya vaş yavaş bunların arasından biri ayrı lır ve söze başlardı. Zamanla bu oyunlar ıçin tahta bınalar yapıldı. Bunlar dan biri basamaklı olarak seyirciler ıçin, diğeri baraka olarak oyuncular içindi. Taş binalar ise daha sonraları yapılmıştır.

Bır yanda.ı bınalar gelişme gosterirken, ote yandan koroya cevap veren ve törende duygularını açığa vuran aktörler türemiştir. Oyunlar genellikle gün ışığında, bazen de parlak geceler de, ateş ve meşaleler karşısında oynanırdı. Oyuncular genellikle maske kullanır, kotornos denen yüksek ayakka bı giyerlerdı. Koroya eşlık eden çalgılar ıse flut ve kitara idı

BİLGİLER

Satyros'lar (Okunuşu Satir)
Orman ve dağ yaratıklarıdır Yarı insan, yarı hayvan vücutludur, uzun sivri kulaklı ve kıvırcık saçları arasından çıkan kısa boynuzları bulunur. Dionysos danslarını idare ederler, kaval çalarlar Uzüm toplanırken insanlara yardım ederler

Mainad'lar (Okunuşu Menad)
Muzık ve dans etkisiyle ve Tanrıya erme sevdasıyla doğada taşkın ve coşkun davranışlarda bulunan kadınlar . Dionysos alayında bulunurlar Çıldırmış gibi görünürler Güzel sanatlarda, ince kumaştan gıysileri altından dansın etkisinde hareketli vücutları ile betimlenirler.

Silenos'lar
Satyros'lar gibidir. Çok çirkin ve komik görüntüleri vardır. Tıknaz, bodur, koca gobekli, tüylü ve daima sarhoşturlar Efendisi Dionysos'u eşek uzerinden izler

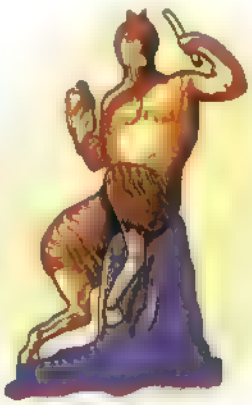

Pan
Teke ayaklı, tıknaz, bodur vücutlu bir Dionysos grubu varlığıdır. Hafif esen sabah rüzgârlarının, otlakların, vahşi geçitlerin, derin mağaraların tanrısıdır. Synnksi (kaval) o bulmuştur. Dionysos şenliklerinde gorevlıdır

Şiir

Cumhuriyet şiirinde çocuğu konu edinen yetkin ürünler verilmiştir. "Doğan Kardeş"te, sayıdan sayıya, bunların belli başlılarına yer vereceğiz. İlk örnekler, şiirimizin üç ayrı döneminden üç ustaya; Ceyhun Atuf Kansu, Nahit Ulvi Akgün ve Ülkü Tamer'e ait. Göreceğiniz gibi, her şair çocukluğun zengin dünyasından ayrı bir kesite yaklaşıyor.

[illegible]

Düşün, düşün ki anne ben daha çok küçüğüm,
İlk ellerimden tut, beraber götür beni,
Oyuncakçıda büyük mavi bir gemi gördüm,
İşlenmiş, dalgaların köpüğüyle yelkeni.

Şu renk renk toplara bak, anne, ne güzel renk renk!
Dönüyor içimde bir bayram yeri dönüyor,
Yuvarlanıyor gönlüm şu uçan toplara denk,
Bir yokuştan koşarak kalbim sana iniyor

Kan değil, zafer akar benim savaşlarımda,
Hürriyet için ölür genç kurşun askerlerim,
İnsanlığın cenneti saklı göz yaşlarımda,
Yeni bir bahar çağı getirecek zafenm!

Korkma, Korkma kaçmam ben, tahta atımla dağa,
Senden daha güzel bir dağ var mı rüyalarda?
Niçin uğraşsın küçük kuş yurdundan kaçmağa,
Yaşarken annesinin yeşerttiği kırlarda?

Kırılır, bütün iyi oyuncaklar kırılır,
Çocuk kalplerinden mi yaparlar hep onları,
Niçin oyun biterken en sonra hatırlanır,
Hâtıralarımızın en tatlı oyunları?

Satılır mı zengin bir oyuncakçıda söyle,
Anne, dün okuduğun masaldaki güzel kız?
Yeter, altın bir kalbim olsun, Tanrı'dan dile,
Bütün zenginliğimi verir onu alırız.

Ceyhun Atuf KANSU

[illegible]

Aferin virgül sana, sansara dikkat,
Bekçi gibi düdüğünü uzaktan çalıyor,
Uzaktan çiftliğe bir ölüm çiziyor,
Çiziyor bir mezar, kazıcısı ibikten,
Taşları tavuk tüyü, orduları ibikten,
Bir manga sansar almış, kümesi kaçır,
Çünkü aydede sansarı sevmiyor,

Virgül sana aferin, bence çok önemlisin,
Belki nokta değilsin, ama virgülsün,
Ödevimin sonuna nokta koyarım,
Sansarın boynuna ben silgi astım
Silsin diye burnuyla pençelerini,
Sen çok cesursun virgül, saklanmıyorsun,
Çünkü silgilerden hiç korkmuyorsun,

Sana aferin virgül, silgi sansarı sildi,
Bütün düşmanlar öldü, silgi de öldü,
Piliçler geri dönsün çiftçinin yatağından,
Tirenle geri dönsün, ördek şeftiren olsun,
Tavuklar bando çalsın, horoz da teftiş etsin,
Kazlar madalya versin, sana virgül aferin,
Çünkü sansara bile meydan okudun,

Mor bir kalem gelecek siz hepiniz uyurken,
Düşmanlar öldü diye mışıl mışıl uyurken,
Bir denizi kumesin duvarına çizecek,
Ben boğulunca defterler üzülecek,
Öğretmenime kızdım, kıskansın seni nokta,
Sana nişan takmadım, ama gücenme virgül,
Çünkü bu şiirlerim virgülle bitecek,

[illegible]

Korkuturlar yaramaz çocukları
Korkma sen benim bir tanem
Umacı dedikleri bir garip yaratık
Kendisine yabancılaşan soytarı

Üstü başı partallar geçer sokaktan
Onlara verirler ya seni susmazsan
Korkma sen benim bir tanem
Gurbetçidir onlar iş arayan

Niye seçersin köşe bucakları
Korkma sen benim bir tanem
Cadı dedikleri döşeğinde
Unutulup giden koca karı

Doktor amca geliyor iğne yapacak
Korkma sen benim bir tanem
Nice çocuklar iğneden yoksun
Damlarda yaşarlar aç çıplak

Korkma sen benim bir tanem
Nice korku tutsa da sokakları
Göklere değiyor alnı kımılerinin
Acıdan yere basmasa da ayakları

BİR GRIMM MASALI

ŞANSLI HANS

Çeviren: G. ALPÖGE

Resimleyen: Şakir GÖKÇEBAĞ

Evvel zaman içinde, masallar ülkesinde Hans isimli bir adam varmış Hans bir zenginin yanında çalış.yormuş Gece gunduz demeden tam yedı yıl çalışm.ş Sonra gıdıp efendısınden ızın istemış "Çalışacağım kadar çal.ştım, benım hesabımı kesin, gidlp annemi goreceğim" demış Efendısı ıyı bır ınsanmış "Boyle çok çalışan bır adam çok para hak eder" demış Hans'a avuç dolusu altın vermiş. Hans bunları bir mendile koyup, bağlayınca kafası büyüklüğünde bir çıkın oluşmuş Çıkını sırtına vurup, yola koyulmuş.

Hans giderken yolda bir atlı görmüş Adam atın sırtında uçar gibi gidiyormuş. Hans böyle rahat ve neşeli yolculuk yapan adama özenmiş. "Aman!" demiş, "Nekeyif senınki, hem oturuyorsun, hem gidiyorsun. Yürümekten tabanların şişmiyor. Çakıldan taştan ayakkabın eskimiyor. Bir de bana bak, sırtımda bir yük, taban tepiyorum. Sırtımdaki altın ama olsun, kaya gibi ağır"

Atlı "Pekiyi," demiş "değiş tokuş yapalım ister misin? Sen atı al, ben altını" Hans hemen razı olmuş, altınları verip ata kurulmuş. Adam çıkınla altını alınca Hans'a "Hızlı gitmek istersen 'deh!' dersin, ayaklarını yanına vurursun, hemen koşmaya başlar" diye yol göstermiş. Sonra da dönüp gitmiş.

Hans "Şanslı günümdeyim" diye düşünmüş. "Hem altınlardan kurtuldum, hem de atım oldu!". Önce işler yolunda gitmiş, ama az sonra Hans hızlanmak istemiş. Atı mahmuzlayıp "deh!" demiş. At hızlanmış, koşmaya başlamış. Zavallı Hans ata binmeyi bilmediği için ne yapacağını şaşırmış. At da onu sırtından atmış. Hans çukurda oflarken uzaktan bir köylü görünmüş. Köylü ineğini önüne katmış, evine dönüyormuş. Hans onu görünce kalkmış "Bu atla işimiz var". Boyle hop hop beni sırtından atarsa, yakında kafam kırılır. Senin şu inek güzel bir hayvan. Sütünü içer, yağ, peynir yaparsın. Hiç aç kalmazsın. Boyle bir inek için ne vermezdim" demiş

Köylü de uyanık biriymış. "Hadı sana bir iyilik yapayım" demiş. Hans buna çok sevinmiş. Köylü de ineği bırakıp ata atlamış, gözden kaybolmuş. Hans mutluymuş. "Gene şansım yaver gitti" diye düşünüyormuş. O gece bir hana gitmiş. Orada konaklamış. Cebindeki son birkaç kuruşu da harcayıp, yiyip içmiş. Karnını iyice doyurmuş.

Ertesi sabah yola koyulmuş. Hava gittikçe ısınmış. Öğleye doğru güneş tam tepede, yol uzun, hava sıcak mı sıcakmış. Bizim Hans çok susamış. "Biraz süt sağayım, susuzluğumu gidereyim" demiş. Şapkasını çıkarmış, içine süt sağmak için ineğe yanaşmış. Ama inekten bir damla bile süt alamamış Üstelik inek kızıp tepmiş. Hans'a öyle bir tekme indirmiş ki, Hans kendini yerde bulmuş. Tam bu sırada bir kasap, bir domuzla oradan geçiyormuş.

Hans kasaba başından geçenleri anlatmış. Adam da ona biraz su vermiş. Sonra "Bu çok yaşlı bir inek, ancak yük çeker, ya da kesilip yenebilir, bu inek süt vermez" demiş. Hans "Ben inek eti sevmem ki" demiş. Böyle bir domuzum olsaydı onu keser, sosis yapar yerdim". Kasap hemen "İyi öyleyse değişelim" demiş Domuzu verip, koca ineği alıp gitmiş.

Hans gene sevinmiş Şansının iyi gittiğini düşünuyormuş. Böylece yoluna devam etmiş. Yolda bir köylüye rastlamış. Komşu köye bir düğüne kaz götürüyormuş Yolda konuşmaya başlamışlar. Hans başından geçenleri anlatmış Kafası kadar büyük, altın dolu çıkınından başlayıp, domuza kadar yaptıklarını anlatmış Akıllı koylu soze girişmiş. "Benim kazım harika Bak ne ağır, kızartması çok lezzetli olacak" diye özendirmiş. Hans "Benim domuzumda besili, yabana atılmaz yani" demiş. Köylü dudak bükmüş, "Bilmem ki" demiş. "Benim geldiğim köyden bir domuz çalınmıştı, peşine adam koydular. Seni bu domuzla yakalarlarsa kötü olur".

Hans "Aman beni bu durumdan kurtar. Sen öteki köye gidiyorsun, sen domuzu al götur, bana kazı ver" demiş Köylü kabul etmiş. Domuzla çabucak oradan uzaklaşmış. Hans ise sevinç içindeymiş. "İşte bir kazım oldu. Hem kızartıp yerim, hem de tüylerinden kendime yastık yaparım" diye düşünüyormuş. Ama daha epeyce yolu varmış. Giderken bu kez bir bileyciye rastlamış

"Kıvılcımlar saçarak döner bıley taşlarım
Bılenır bıçaklarım.
Herkesin bir gün bana işi düşer.
Bileycilik yaşasın!" diye şarkı söylüyormuş. Hans ona "Pek şen görünüyorsun bileyci arkadaş" demiş. Bileyci de "Tabii ya, bileycilikle geçimimi sağlıyorum. İyi bir bileyci elini cebine attı mı, daima cebinde para bulunur. Benim cebim hiç boş kalmaz. Ya sen o güzel kazı nereden buldun?"

Hans başından geçenleri bir bir anlatmış. Kaz için bir besili domuz verdiğini, domuz için koca bir inek, inek için bir at, at için de kafası büyüklüğünde altın verdiğini söylemiş. Bileyci "Eh şimdi yapacağın, benim gibi bir iş edinmek, o zaman elin biraz para görür" demiş Hans bunu nasıl yapacağını sorunca da "Sana bir biley taşı veririm. Biraz eski ama iş görür. Karşılığında kazı bana verirsen" demiş. Hans razı olmuş. Bileyci eski bir bileytaşı ile yerden aldığı büyükçe bir taşı Hans'a vermiş. "Artık bileyciliği de sen öğreneceksin" demiş.

Zavallı Hans koca taşları yüklenmiş. Kazı vermiş. Ama mutluymuş. Çünkü artık ne zaman elini cebine atsa parası olacakmış. İki ağır taşla fazla yürüyememiş. Bir ırmak kıyısına gelince durmuş Taşları yere bırakmış Irmaktan su içmek için eğilmiş Dengesini kaybedip taşlara abanmış Taşlar kayıp suya düşmuş Hans bir "Oh!" çekmiş "Boylece buyuk ağırlıklardan kurtuldum, şimdi rahatça yürüyebilirim" demiş Ve annesinin evine donmuş

MASALLARDAKİ GİBİ

Yazan: Dilek ÇOKLUK
Resimleyen: Hülya DELİBAŞ

Soğuk ama aydınlık bir geceydi Dolunay pencereden içeri dolup odamı aydınlatıyordu.

Hiç uykum yoktu ama annem uyumamı söyleyip odama yollamıştı beni. Bir süre yatakta oturup düşündüm Ninemin anlattığı masallardaki cinleri perileri düşünüp korktum. Işığı da yakamıyordum. Annem uyumadığımı anlar ve kızardı... Yorganı başıma kadar çekip korkmamayı ve uyumayı denedim

İşte tam o sırada duydum seslerini. Fısıltıyla konuşuyorlardı. İyice kulak kabartıp dinledim.

— Tamam... Sen burda kal, ben etrafa bir bakayım.

— Peki ..

Hırsız olduklarını düşündüm Şimdi hatırladıkça utanıyorum. Ama bilemezdim ki...

Kalkıp bakmak, kötü bir şeyler yapmak istiyorlarsa engel olmak istedim Ama korkudan yerimden bile kıpırdayamıyordum.

Tıkırdamalar ve fısıltılar devam ediyordu. Sonunda dayanamadım, gizlice yorganın bir ucunu aralayıp baktım.

Odaya sızan ay ışığında görebildiğim yalnızca minicik iki gövdeydi. Minicik, birer karış boyunda iki gövde...

Yüzlerini, giysilerini, renklerini seçemiyordum. Ne olduklarını, niçin orada bulunduklarını da bilmiyordum. Ama bu kadar küçük olmalarından cesaret alıp birdenbire fırladım yataktan.

Beni görünce odanın en dibine kaçıp birbirlerine sarıldılar. Onlar da benden korkuyorlardı

Kapıya doğru yürüdüm, elektrik düğmesini buldum ve açtım. Üçümüzün çığlıkları birbirine karıştı. Ben şaşırmıştım. Onlarsa korkudan tir tir titriyorlardı. Kendimi toparlayıp dikkatlice baktım... Aynı bize benziyorlardı. Yüzleri, kolları, elleri, ayakları, kulakları... Herşeyleriyle insanıdılar; biraz küçük olmakla birlikte... Hiçbir eksikleri yoktu. Bir fazlalıkları vardı yalnızca... O minicik popolarından çıkıveren, incecik, ucu püsküllü kuyrukları...

Bütün şaşkınlığıma ve korkuma rağmen çok sevimli geldiler bana. Bir süre öylece durup karşılıklı bakıştık. Hâlâ titriyorlardı. Yatıştırmak istedim onları, pıtır pıtır atan minicik yüreklerini sakinleştirmek istedim

— Korkmayın... Sadece merak ettim ve sizi görmek istedim

Kocaman açılmış gözleri, birbirine sarılmış yumuk elleriyle öylece bakıyor ve konuşmuyorlardı.

— Nesiniz siz? İnsana benziyorsunuz ama değilsiniz. Odamda ne işiniz var, nereden geldiniz?

Gene ses çıkarmadılar.

— "Peki, ben ışığı söndürüp yatacağım, isterseniz gidebilirsiniz"

Arkamı dönüp elektrik düğmesine doğru yürüdüm.

— "Bir dakika"... dedi minik yaratıklardan biri.

Dondum.

Galiba Eee şey, galiba senden korkmamıza gerek yok .

— "Evet dedi diğer ufaklık.

— "Evet", biz çok küçüğüz ve bu yüzden birçok şeyden ve insanlardan korkuyoruz. Ama sen de pek büyük değilsin Diğer insanlardan daha küçüksün"

Konuşmuşlardı benimle. Buna çok sevindim ve,

—"Tabii, ben çocuğum çünkü" dedim, en yumuşak sesimle. Bir daha ürkütmek istemiyordum onları.

"Hatırladım"... dedi miniklerden biri."Annem anlatmıştı .. İnsanlar önce çok küçük olurlarmış, neredeyse bizim kadar... Ama sonra büyürler ve dev olurlarmış."

"Dev" kelimesine biraz şaşırmıştım ama onlara göre gerçekten çok büyük birer dev olduğumuzu düşündüm sonraları

Şaşkınlığım da korkum da geçmişti artık. Onları daha yakından tanımak, arkadaş olmak istiyordum.

— "Adınız ne sizin?"diye soruverdim birden.

— Biz... Biz şey... Bilmiyorum, sana söylememiz doğru olur mu? İnsanlar bizi pek sevmezlermiş galiba. Ama biz seni sevdik.

Onaylamasını ister gibi öbür küçüğe dönüp baktı. Diğeri başını salladı ve devam etti

— Bizim adımız "Cin"dir Genellikle insanların olmadığı yerlerde yaşarız. Ormanlarda, dağlarda, ıssız kırlarda...

—"Ne güzel"diye bağırdım sevinçle. "Ben de ormanları, kırları çok severim. Ama yalnızca tatillerde birkaç günlüğüne gidebiliyoruz. Onun dışında hep bu yüksek binalarda, ağaçsız, çiçeksiz kalabalık kentlerde yaşıyoruz."

—"Ne yazık"dedi cinler bir ağızdan. Onlara, kendileriyle ilgili olarak da-

ha önce duyduğum hikayelerden söz etmek istedim. Çirkin, korkunç, kötü yaratıklar olarak anlatıldıklarını ve insanların ters giden işlerinden onları sorumlu tuttuklarını söylemek ve bütün bunlar için özür dilemek istedim. Ama bunun onları üzeceğini ve korkutacağını düşünüp vazgeçtim. Çok güzel ve iyiydiler çünkü. Artık onların masallardaki kötülükleri yapan yaratıklar olmadıklarını anlıyor ve çok seviyordum. Ama isimlerini bile bilmiyordum daha.

Sordum.

— "Benimki 'Kardeleri" dedi kızıl saçlı, bembeyaz tenli küçük cin. Kışın karın içinde büyüyen kırmızı bir çiçeğe benziyorum çünkü".

— "Benimki de 'Poyraz' dedi diğeri. Çok hızlı koşarım çünkü, tıpkı bir rüzgâr gibi."

— Ne güzel isimleriniz var. Benim adım da Ayşe. Neden öyle olduğunu bilmiyorum

Gülüştük.

— "Size dokunabilir miyim?" diye sordum.

— Tabii biz de sana dokunmak istiyoruz.

Gelip dizlerime oturdular ve konuşmaya devam ettik. O gece saatlerce onlar sordu ben insanları anlattım, ben sordum onlar kendi dünyalarını anlattılar

Güneş kapalı perdelerin arkasından odaya sızmaya başladığında cin dostlarım gene telaşa düştüler.

— Artık gitmeliyiz Ayşe. Bizi kimse görmemeli.

— Peki... Gene gelir misiniz?

— Geliriz ama bizden kimseye söz etme olur mu?

— Olur. Bekleyeceğim sizi.

Omuzlarıma oturdular ve birlikte bahçeye çıktık. Kardelen'in saçlarına benzer bir aydınlık vardı dışarda. Bahçe kapısının üzerine koydum onları. Bir sıçrayışta aşağıya indiler ve koşarak uzaklaştılar. Kıpkırmızı güneşte gözlerim kamaşana dek baktım arkalarından ve el salladım.

CUMHURİYET BAYRAMI

29 Ekim'de kutlayacağımız Cumhuriyetimizin kuruluş yıldönümünde, Cumhuriyet konulu anma serilerini tanıtacağız. Anma serileri, ilkin cumhuriyetimizin 10. yıldönümünde çıkarıldı; sonu 5'le, 0'la biten kutlama yıldönümlerinde sürdürüldü. Serilerde, çoğunlukla, ülkemizdeki yeniliklerden ve gelişmelerden esinlenilen kompozisyonlar kullanıldı.

1933'de çıkarılan, 10. yıl anma serisi, Romen rakamı (X)'la yapılan kompozisyonlardan oluşuyordu. 1943'de çıkarılan seri ise, savaş yıllarının yoksunluğu nedeniyle sınırlı kompozisyonla, düşük kağıt kalitesindeydi.

Size örneklerini sunduğumuz 1938 tarihli 15 yıl ve 1953 tarihli 30.yıl serileri yurtdışında basılmışlardı. Kompozisyonlarda, ülkemizdeki gelişmeler tanıtılıyordu. Örneğin 1938 tarihli seride, ülkemiz için yeni olan fabrika kompozisyonu vardı. 1953 tarihli seride görülen elektrikli tren ise ülkemiz için ilginç bir yenilikti.

Cumhuriyetimizin 15. yılında çıkarılan 1938 tarihli anma serisinden örnekler

Cumhuriyetimizin 30. yılında çıkarılan anma serisinden örnekler

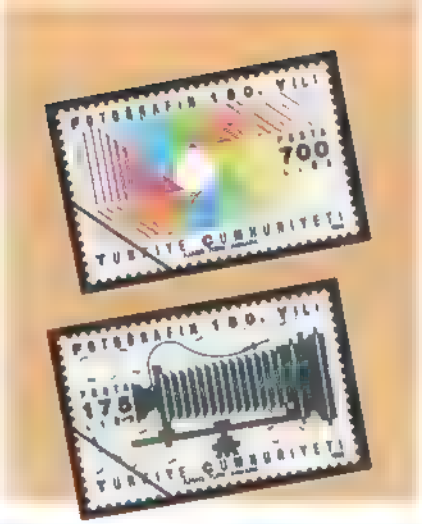

fotoğrafın 150. yılı konulu anma Serisi

FOTOĞRAFIN 150. YILI

Bu yıl 150. doğum yılını kutladığımız fotoğraf, 19 Ağustos 1839 tarihinde, Fransız Jacques Mande Deguerre tarafından bulunmuştu. Teknolojisi zamanla daha da gelişen fotoğraf, günümüzde iletişim, sanat, eğitim, uzay araştırmaları, tıp gibi birçok alanda kullanılır olmuştur.

Fotoğrafın 150. yılı anısına 17 Ekim tarihinde çıkarılacak olan pullarda, fotoğrafın bulunuşundan, renkli baskıya kadar olan aşamaları grafik düzenlemeyle ifade edilmiş. Toplam 600 bin basılan pullar 41 mm'ye 26 mm boyutlarında. kompozisyonlarını Mahmut Soyer'in yaptığı pullar, 16 Nisan 1990 tarihine kadar satışta kalacak.

PUL DEĞİŞİM ZİNCİRİ

Bu sayımızda adreslerini yayınladığımız kişiler zincirimizin ilk grubudur. Bu gruptaki 1. kişi 2. kişiye (10) pul; 2. kişi 3. kişiye (10) pul; 3. kişi 4. kişiye (10) pul... göndererek zinciri oluşturacaklar. 15. kişi 1. kişiye (10) pul göndererek halkayı tamamlayacak. Bu arada herkes, hem kendi gönderdiğinden farklı (10) pulun sahibi olacak, hem de yeni bir mektup arkadaşı kazanacak.

Bundan sonra elimize ulaşacak adreslerle ikinci grup oluşturulacak. İyi eğlenceler....

1 Onur ANBARCI
Orman Bölge Mudurlüğü Lojmanları
No: 52/C KASTAMONU 37100

2 Selin SAYLAĞ
Ömerpaşa Sk. Toprak Apt. B Blok
No: 39 D: 25 Caddebostan/İSTANBUL

3 Selen BİLGİN
Vefa Bayın 8-21
As Sitesi 80280 Gayrettepe/İSTANBUL

4 Feryal AKKAYA
Çıtlakkale Mh. Çıtlak Sk
K. Yuvam Apt. No: 14-19/28200 GİRESUN

5 Kiraz BULUT
Vatan Cd. Emlâk Kredi Blokları
A/3 15 Fatih/İSTANBUL

6 Ceren ŞENÇELEBİ
Kahraman Sk. Haydar Bey Apt
No: 3, D: 10 81110 Bostancı/İSTANBUL

7 M. Nadi ÖZTÜRK
İnönü Cd. Müteahhitler Sk
No: 3/1 GAZİANTEP

8 Burcin SEL
Şair Leyla Sk. İdil Apt. 3/3
Kızıltoprak Kadıkoy/İSTANBUL

9 Damla BOZKURT
Kocasinan Mh. İstasyon Cd. Güneş Sk
Öğretmenler Apt. 39750 Lüleburgaz/
KIRKLARELİ

10 Özgür KARSLI
Yiğitbaşı Mh. Sk: 5 Ev: 5
Yenice-Tarsus/MERSİN

11 Bahadır ÖZCİHAN
357 Sk. No: 18/7
Karataş/İZMİR

12 Doğan GÜRPINAR
Fikri Öneş Sk. Şahin Apt. 6/12
Gayrettepe/İSTANBUL

13 Aysun BAŞARAN
Çukurbağ Mh. Velibaba Sk. No: 28-Kat: 3
Daire: 6 İZMİR

14 Hüseyin Turgut İMAMGİLLER
Pınar Önü Mh. İmam Sk. No: 14
58400 Şarkışla/SİVAS

15 Sanlı ERKAN
500. Yıl Bulvarı, Kirazlı Sk. No: 18-11
Yücel Apt. Bahçelievler/İSTANBUL

Hazırlayan: Nabey ÖNDER

TRABZON

Batısında Giresun, güneyinde Gümüşhane ve Bayburt, doğusunda Rize, kuzeyinde de Karadeniz vardır. Trabzon, Karadeniz bölgesinin doğal yapısına uygun olarak oldukça dağlık bir konuma sahiptir.

İlin güneyi batı-doğu doğrultusunda uzanan, yer yer 2500-3000 metre yükseklikteki dağlarla kaplıdır.

Bu dağlar, Trabzon-Gümüşhane yolu üzerinde 2036 metre yükseklikteki Zigana geçidi ile iç bolgelere açılır.

Trabzon, kuruluşundan bu güne kadar adı değişmeyen tek ilimizdir. M.O. 7. yüzyılda bir koloni yerleşim merkezi olarak kurulduğu sanılmaktadır.

Tarihi boyunca Medler, Persler, Romalılar, Bizanslılar, Araplar, Selçuklular ve Osmanlılar'ın egemenliğinde kalmıştır.

Sürekli yağış almaktadır. İl topraklarının % 50'ye yakın kısmı ormanlarla ve fundalıklarla kaplıdır.

Ekilebilir arazide daha çok çay, tütün, fındık ve sebze yetiştirilir.

Ülkemizdeki çay üretiminin 1/5'i Trabzon'dan elde edilir. Bu oran fındık üretiminde 1/10'dur.

Karadeniz'in en önemli ulaşım merkezi olması nedeniyle ticarette gelişmiş bir kentimizdir. Erzurum-İran transit yolunun denize açılan kapısıdır.

KÜLTÜR

Trabzon önce Hıristiyanlık'ın, sonra da İslamiyet'in etkisinde kalmıştır.

Ayrıca Karadeniz'in en önemli limanıdır. Bu nedenle değişik yörelerden gelen insanların kültür alışverişinde bulundukları bir alan olmuştur.

Tarih sırasıyla, Persler in, Romalılar'ın, Bizanslılar'ın, Kafkaslar'ın, Türkler'in kültür etkisinde kalmıştır.

Cumhuriyet döneminde geleneksel kültürel yapısı hızla değişmiştir. Bu değişimde Cumhuriyet dönemi eğitim kurumları ile halkevlerinin önemli et kisi vardır

Bunun dışında, büyük kentlere göç eden insanlar, yöreyle bağlarını koparmamışlardır

Tonya, Maçka, Çaykara gibi iç kesimlerdeki ilçelerde yaşam halen gelenekselliğini korumaktadır. Yerleşim dağınık ve küçük birimlerden oluşur. Yapılar çoğu kez ağaçtandır.

GELENEKSEL KADIN GİYİMİ

Yaşmak, yasma, yelek, fistan, şalvar, yemeni, peştemal, kuşak, kaytan ve çoraptan oluşur

Başa desenli yasma bağlanır. Yasmanın üzerine kenarları ince boncuklu ya da pullu yaşmak bağlanır.

Üzerine fistan giyilir. Fistan kıyı kesimlerde dar ve kısa, iç kesimlerde bol ve uzundur.

Fistanın üzerine yelek giyilir. Kutnu veya kadifeden yapılır. V yakalıdır. Üzeri sırmalarla işlidir.

Altında her tür kumaştan dikilen şalvar vardır. Şalvar boldur ve topuklara kadar uzar.

Fistanın ön tarafı toplanarak kuşağa sokulur Bele çizgili, kareli peştemal bağlanır.

Ayaklarda yün çorap, çarık, yemeni veya kundura kadın giyimini ta-

Geleneksel kadın giyimi, başta yaşmak; üstte yelek; altta şalvar ve ayakta yemeniden oluşur

mamlayan unsurlardır

Boğazda ve alında altın, belde gümüş kemer aksesuar olarak kullanılır.

GELENEKSEL ERKEK GİYİMİ

Başlık, yelek, gömlek, zıpka, çizme, hamayıl, kayış, köstek, muska, ve bıçaktan oluşur.

Erkek giyiminde özellikle başlık simgesel bir nitelik almıştır Siyah şayak, ya da puşudan "gugula" denen başlıklar giyilir. Önde genellikle sarı sırmalarla süslü, iki kulaklı, kulakları içten yarıya kadar sarı, kırmızı veya yeşil ipek astarlı olup tepesinde püsküllü vardır. Uzun uçları baş çevresinde dolanarak tepede düğümlenir.

Beyaz ipekten, boğazlı, sol yandan düğmeli, bol kollu gömleğin üzerine, yine şayak ya da siyah yün kumaştan yarım kollu "U" yakalı yelek giyilir. Yeleğin sağ yan tarafı tek düğme ile sol yanın altına iliklenir. Sol yan taraf da sağ yanın üzerine, parlak işlemeli düğmelerle iliklenir. Yeleğin yakası siyah kaytanla süslüdür. Bazen kaytan aralarına sarı-yeşil sırmalar konulur. Yeleğin yöresel adı "ZİBUN"dur

Alta zıpka giyilir. Siyah yün kumaştan dikilip, arkadan körüklü, ön ve arkadan uzunlamasına siyah kaytanla işlemelidir.

Ayakta çizme vardır. Siyah yumuşak deriden, hafif topuklu ve körüklüdür.

Bele yün kuşakla, sırma silahlık denen kayış kemer bağlanır.

Sağ omuz üstünden sol kol altına sarkan hamayıl, ucu püsküllü sim kordonlar, gümüş köstek aksesuar olarak kullanılır

Geleneksel erkek giyimi, başta başlık, üstte yelek, gömlek, zıpka, hamayıl, kayış, köstek, muska bıçak ve altta çizmeden oluşur

GELENEKSEL EL SANATLARI

Bakırcılık, dokumacılık, ağaç işçiliği, silah yapımı, kuyumculuk ve çorap örücülüğü en yaygın el sanatlarındandır

Kuyumculukta belirgin özellik, altın tellerden hasır örgü bilezik yapımı dır.

Çorap örücülüğünde çeşitli Türk motiflerinin yanında zikzag bezemeli desenler kullanılır.

Kemik veya boynuz saplı Sürmene bıçağı da yöreye özgü el sanatlarında yer alır.

Ağaç işçiliği evlerin kapı ve tavan süslemelerinde, balta, keser, bıçak gibi el aletlerinde yaygın şekilde kullanılan bir sanattır.

Öteden beri Trabzon, bakır işçiliğinde de ün yapmıştır. Günümüzde doğme kazan ve güğümleri ününü korumaktadır.

YÖRESEL HALK EDEBİYATI

Trabzon eski bir yerleşim merkezi ve ticaret kenti olması nedeniyle zengin bir kültürel birikimi yansıtır.

İran ticaret yolu üzerinde oluşu doğu kültürüyle, kuzeydoğudan gelen göçlerin uğrak yeri oluşu Kafkas kültürüyle, uzun süre Osmanlıların egemenliğinde kalışı Türk kültürü ile etkileşimini sağlamıştır.

Bu kadar değişik kültürlerin etkileşim alanında kalışı gelenek, görenek ve ağız özellikleri yönünden değişkenlikler göstermesine neden olmuştur.

Bu değişkenlikler, halk edebiyatı ve sözlü geleneğe de yansımıştır

Halk şiirinin en önemli temsilcisi Baba Selim'dir. 1887 yılında Trabzon'da doğan ve 1956 yılında aynı

kentte ölen şair geleneksel konuları işlemiştir.

Hamsi şiiri en tanınmış şiiridir.

Bir yıl görmesem artar kederim
Yetiş imdadıma imanım hamsi
Yüzünü görünce bayram ederim.
Sen olursun benim kurbanım hamsi

Trabzon ve yöresinde insanın yaşamı tümüyle manilere yansımıştır. Yöre motifleri başta olmak üzere doğa koşulları, coğrafi özellikler, deniz, yayla, yeşillik, kayık, gemi, filika, hamsi, fındık, çay gibi konular bolca işlenmiştir

Bunun dışında insanın günlük yaşamından kesitler, sevgi, aşk, duygu temaları da manilerin kaynağını oluşturur.

Duman eni kakayu
Trabzon'un başlarına
Vermedi seni buban
Yalvar kardaşlaruna

Saadumun kösteği
Nasi barlayu nasi
İstedumda vermedi
Yesin oni anası

Ey gidi Karadeniz
Doldida taşamayu
Etmeyim sevdaluk
Edenler kavuşmayu

Başundaki başluğun
Olurmisun pisküli
Niye konuşmayusun
Kuş mi yedi o dili.

HALK MÜZİĞİ VE GELENEKSEL HALK OYUNLARI

Horon bölgemizde yer alan Trabzon, halk müziği ve halk oyunları ile zengin bir potansiyele sahiptir. Yörenin özgün ezgilerine "HORON" denir.

Kemençe çalar, horon kurar Karadeniz uşağı. Yavaş ve çok estetik girer oyuna. Sonra gittikçe hızlanır, titrer, tüm ruhuyla sallanır. Horon kuran, ayakları, omuzları, beli, kafası,gözleri, kısacası tüm vücudu ile horonun için dedir. Horon boyunca bitmez tükenmez bir enerjiye sahiptir.

Gelun horon edelum
Buralari kıralum
Burayi yapdurana
Bi daha yapduralum.

HALK MÜZİĞİ

Trabzon halk müziğinde kemençe, saz ve bağlama kültürü güçlüdür Sazla birlikte aşık ağzı da gelişmiştir. Emrah'tan, Sümmani'den, Kerem'den deyişler çalınır, söylenir

Yol havalarından masal türküleri ne değin zengin bir ezgi dağarcığı vardır.

Daha çok uzun havalar ve kırık havalar çalınır, söylenir.

Köroğlu, Kerem, Garip havaları usulsüz okunur.

HALK MÜZİĞİ ARAÇLARI

Yörede enstruman olarak kemençe, davul-zurna, kaval ile bazı yerlerde tulum, halk oyunlarına eşlik eder

Telli sazlardan divan, bağlama, tambura, cura kullanılır.

Davulun dışında vurmalı sazlardan tef, fincan ve güğüm de çalınır.

Trabzon'da daha çok kemençe eşliğinde oynanan oyunlara "horon" denir

GELENEKSEL HALK OYUNLARI

Trabzon ve dolaylarında oynanan oyunlara "HORON" denir. Oyunların özgün çalgısı kemençedir. Davul-zurna, kaval ve bazı yerlerde tulumla da horon kurulur.

Nişanlarda, düğünlerde, yedilerde, yaylaya gidiş ve dönüşlerde, toplu halde horon kurulur. Halka şeklinde veya düz olarak oynanır. Komutu ortada olan oyuncu veya kemençeci verir.

Ağır ve estetik tavırlarla kurulur horon. Sonra birden hırçınlaşır. Kara deniz dalgaları gibi kıyıyı dövmeye başlar Derken yeniden sakinleşir. Türkülerini, ezgilerini söylemeye başlar

Bitmez tükenmez enerjiyle bazen gün boyu devam eder horon.

Kız ve erkeklerin oynadıkları oyunlar:

KIZ : 1- Horon kurma,
2 Sallama,
3- Atlama,
4- Kız horonu.

ERKEK: 1- Horon kurma,
2- Sallama,
3- Sıksara,
4- Bıçak

BİLMECELER

Gıder gider izi yok,
Kendi canlı gözü yok.
(GEMİ)

Allah yapar yapısını,
Demir açar kapısını.
(KARPUZ)

Kırmızıdır yapısı,
Göğe bakar kapısı.
(KÜP)

Ben ne idim, ne idim,
Samur kürklü bey idim.
Mevlam beni taşladı,
Kızgın külle haşladı
(KESTANE)

BİR DAĞ MASALI

ERCAN DİNÇER..

BİL BAKALIM SANA NE GETİRDİM?
PÖH! NE GETİRMİŞMİŞ.. YA, YARALI BİR KUŞ, YADA YAŞLI BİR KAPLUMBAĞADIR! BAŞKA NE BEKLENİR SENDEN...
HAYIR BİLEMEDİN.
SAKIN ŞU, NİNENİN YAPTIĞI KABAK TATLILARINDAN OLMASIN? GÜZEL YAPAR SENİN İNATÇI NİNEN KABAK TATLISINI.
I-IH, YİNE BİLEMEDİN!
BANA BAK HAYLAZ EFENDİ. BURADA DURUP SENİN BİLMECEMSİ SAÇMALARINI DİNLEMEYE HİÇ NİYETİM YOK. GETİRDİĞİN HERNE İSE, O ŞEYİ VER VE YOK OL!
TEREYAĞLI EKMEK VERİRSEN VERİRİM..
HAYIR EFENDİM, HİÇ BİR ŞEY VERMİYORUM...
?
TEREYAĞLI EKMEK YOKSA O, GETİRDİĞİM ŞEYDE YOK!
TÖVBE, TÖVBE!
2A
?
TAMAM, TAMAM. SEN KAZANDIN. TEREYAĞLI EKMEĞİNİ VERİCEM, HAYDİ SEN DE VER ŞU GETİRDİĞİN ŞEYİ!.
YANINDA DA KOCAMAN BİR BARDAK SÜT. TAMAM MI?
GRR.! TAMAM TAMAM.
O HALDE ANLAŞTIK. AL BAKALIM MEKTUBUNU
MEKTUP?
BİR BAKALIM, KİMDEN GELİYORMUŞ.
?
HE-YOO!
2-B

HANIM, HEEY HANIM, KOŞ GEL BAK, ŞEHİRDEKİ ÇOCUKLARDAN MEKTUP GELDİ...
BENİM SÜTLE TEREYAĞLI EKMEĞİ UNUTMASA BARİ
ORADA BAĞIRIP DURACAĞINA GEL DE OKU, GÖRÜYORSUN, HAYVANLARI YEMLİYORUM...
GELDİM, GELDİM..
NE KADAR HAYVANSEVER ÇOCUK..
BİZİM SÜTLE EKMEK NE OLACAK?
GRR!. HANIM, SUNA NE İSTİYORSA VER, YOKSA ELİMDEN BİR KAZA ÇIKACAK!..
ÖYLE İSE İÇERİ GİRELİM, SEN MEKTUBU OKURKEN BEN DE HAYLAZIN SÜTÜNÜ, EKMEĞİNİ HAZIRLARIM..
BİRAZ SONRA..
HAYDİ ARTIK, OKU ŞU MEKTUBU.. AL YAVRUM ŞEN DE SÜTLE EKMEĞİNİ..
YAŞA SEN!
3-A
OKUMUYORUM İŞTE, HEM BU VELED FAZLA YÜZ BULMAYA BAŞLADI, MEKTUBU GETİRDİ DİYE KENDİNE HİZMET ETTİRİYOR.
HAYDİ BIRAK NAZLANMAYI DA OKU ŞUNU
OKUMASINA OKURUM, AMA BİR ŞARTIM VAR!..
NEYMİŞ BAKALIM O ŞARTIN?
SÜTLE, TEREYAĞLI EKMEKTEN BEN DE İSTERİM!
DİNLEYİN; BABA, OĞLUMUZ, YANİ TORUNUN GÜRAY, BİR ŞÜRE YANINIZDA KALMAK İÇİN SİZE GELİYOR...
HEE-YT BE!
PAAT!
UFF!
TORUNUMUZ GELİYOR HANIM, GÜRAYİMİZ GELİYOR..
3-B

HANIM ÇABUK TAVAN ARASINDAKİ ODAYI HAZIRLA TORUNUMUZ, YARIN SAAT ON TRENİYLE AŞAĞI KAŞABAYA GELİYORMUŞ. ONU ORADAN ALACAĞIZ...

HASAN BEY, AYAKKABINIZ. ONUN AYAĞINIZDA KALMASI SANIRIM ÇEVRENİZDEKİLERİN YARARINA OLUR!..

?

HAYDİ ARTIK KESİN DALAŞMAYI DA HAZIRLIĞA BAŞLAYALIM. HAYLAZ DA BU GECE BİZDE KALIR...

KOSKOCA ADAM TÖVBE, TÖVBE!

HEH HE..

O GECE GEÇ SAATLERE KADAR BİR BİRİNDEN GÜZEL YEMEKLER VE NEFİS TATLILAR HAZIRLANDI. GELECEK KONUK İÇİN HERŞEY HAZIRDI...

ERTESİ SABAH..

Ö-ÖRÖ-ÖÖ!

PÖH! HER SABAH AYNI ŞEY. Ö-ÖRÖ-Ö, Ö-ÖRÖ-Ö..

BEN ARABAYI HAZIRLAMAYA GİDİYORUM. SİZ DE HAZIR OLUNCA HEMEN ÇIKARIZ YOLA.

DUR, BEKLE BEN DE GELİYORUM..

4 A

UYAN BAKALIM EMEKTAR DOSTUM, KAŞABAYA KADAR KÜÇÜK BİR GEZİNTİ YAPIÇAZ SENİNLE. NASIL, SEVİNDİN Mİ HA?..

SEVİNMEKTE NE DEMEK, O KADAR SEVİNDİMKİ, SEVİNCİMDEN SANA ŞÖYLE OKKALI BİR ÇİFTE ATMAK GELİYOR İÇİMDEN!..

BOŞUNA HOMURDANMA. İSTESEN DE İSTEMESEN DE BİZİ KAŞABAYA GÖTÜRECEKSİN!..

ŞUNA BİR TEKME, BİR TEKME DAHA!..

BU GÜNLERDE BÖTÜN TERSLİĞİ ÜZERİNDE AMAN İDARE EDİN ÇOCUKLAR...

YAA?

NE O, HAYVANLARLA KONUŞMAYI DA YENİMİ HUY EDİNDİN? HAYDİ GETİR ŞU ATI ARTIK...

AZ SONRA...

HANIM, HANIM ÇABUK OL BİRAZ.

4-B

GELDİM, GELDİM.. NE SABIRSIZ ADAMSIN. OF, BİTTİM...
AZ DAHA GECİKSEYDİN ZOR GELİRDİN BİZİMLE..
DEEEEH!
YÜRÜ KAVRUM YÜRÜ!
SIKIN DİŞİNİZİ. YARIM SAATE KALMAZ VARIRIZ KASABAYA...
YARIM SAATE VARIRMIYIZ BİLMEM AMA BU HIZLA GİDERSEK SAĞ, SALİM VARACAĞIMIZ ŞÜPHELİ!..
KESİN SIZLANMAYI. BU DA HIZLI GİTMEK Mİ? SİZ BENİ GENÇLİĞİM DE GÖRMELİYDİNİZ, UÇARDIM, UÇARDIM!.. HEH-HEE!..
İŞTE; KASABA GÖRÜNDÜ BİLE. BİR AZ SONRA SEVGİLİ TORUNUMUZA, GÜRAYİ MIZA KAVUŞACAĞIZ..
AÇILIN, AÇILIN.. CANINI SEVEN ÇEKİLSİN YOLDAN. YOL VERİN HAH-HAA!
58

HOP DEDİK YAVRUM BURAYA KADAR!
İSTASYON
¡¡¡¡!!
HERKES AŞAĞIYA..
AŞAĞIDAYIZ ZATEN!..
?
SAKİN OL YAVRUM, SAKİN OL!
AFERİN SANA HAYLAZ.. NE KADAR DA ÇABUK İNMİŞSİN ARABADAN!
AY, OF, AMAN!
SAAT ON TRENİ DE BİRAZDAN GELİR. TABİİ, TORUNUMUZDA İÇİNDE. KEH, KEH!
TREN GELMİŞ BİLE.
NEE!
İSTASYON
6-A
AMAN TANRIM, SAAT ON BUÇUK OLMUŞ. TREN GELİR TABİİ!
EYVAAH! YARIM SAATTİR N'APIYOR ACABA ZAVALLI ÇOCUK..
TELAŞLANMA HEMEN.. ŞİMDİ BULURUM ONU
HAH, BİR GÖREVLİ.. MEMUR BEY, SAAT ON TRENİNDEN ON YAŞLARINDA BİR OĞLAN ÇOCUĞU İNDİ Mİ ACABA?
YAA, EVET, İNDİ. ONUNLA BERABER BAŞBAKAN İNDİ! DAHA SONRA DA DÖRDÜNCÜ MURAT İNDİ. NE YANI, BURASI ÇOCUK YUVASI MI, YOKSA KAYIP EŞYA BÜROSU MU?.
HEM VAKTİNDE GELMEZSİNİZ SONRA DA O GELDİ Mİ, BU GELDİ Mİ DİYE KAFA ÖTÜLERSİNİZ!.
BANA BAK, BAĞIRIP DURACAĞINA GELDİ Mİ, GELMEDİ Mİ? SEN ONU SÖYLE..
DEDE!
GİSE
?
?
6-B

MERHABA DEDE...
GÜRAY!
DEDE'CİM...
YAVRUM.
BAK, BU HOŞUMA GİTTİ İŞTE. OLDUM OLASI KAVUŞMA SAHNELERİ BENİ DUYGULANDIRIR..
BİRAZ SONRA KENDİSİNİ NİNESİNİN SICAK KOLLARINDA BULAN MİNİK KONUK. DAHA SONRADA HAYLAZLA TANIŞIR...
BU SAÇLAR NE BÖYLE? KIZ MI, ERKEK Mİ OLDUĞUN BELLİ DEĞİL...
BÜYÜK ŞEHİRLERDE BAZILARI BÖYLE UZATIRLAR SAÇLARINI.
ÇOK GARİP! BİZİM KÖYDE DE HEP DİBİNDEN KESERLER!..
7-A
SELAM GÜZEL AT. ADIN NE SENİN?..
HAYDİ BAKALIM, HERKES ARABAYA KÖYE DÖNÜYORUZ. GÜRAY, GEL SEN ŞÖYLE YANIMA OTUR. OTUR DA DEDENİN NASIL BİR SÜRÜCÜ OLDUĞUNU GÖZLERİNLE GÖR...
EYVAH, YİNE BAŞLIYORUZ!
DEEEEEH!..
BİR DAHA BU ADAMIN ARABASINA BİNERSEM NE OLAYIM!
KÖY YOLUNA BIRDIKLERİNDE ÇEVRESİNİ BÜYÜK BİR HAYRANLIKLA İZLEYEN MİNİK GÜRAY, KENDİNCE İLGİNÇ BULDUĞU ŞEYLERİ DEDESİNE SORUYOR, HASAN DAYIDA BÜYÜK BİR SEVİNÇ VE CİDDİYETLE AYDINLATMAYA ÇALIŞIYORDU TORUNUNU...
VE NİHAYET KÖYE VARDIKLARINDA...
HOO!.. ESKİ DOSTUM...
BU ADAM BENİ ÖLDÜRECEK!..
SENİN ŞU ARABADAN İNİŞİNDEKİ ÇABUKLUĞA HAYRANIM DOĞRUSU HAYLAZ!..
SUSTURUN ŞU ADAMI!
7-B

İŞTE YAVRUM, NİNENİN, BENİM VE BÜZ KÖYLÜLERİN DÜNYASINA HOŞGELDİN.

DAHA ÖNCE KÖYE HİÇ GELMEYEN GÜRAYIN, KÖY VE KÖYLÜLER HAKKINDA TÜM BİLDİĞİ, DAHA ÖNCE DEDESİNİN ANLATTIKLARINDAN İBARETTİ...

DEDESİ VE NİNESİ ZAMAN ZAMAN ŞEHİRE ONLARI ZİYARETE GELİR, ÜÇ BEŞ GÜN KALIRLAR, HASAN DA YIDA BU SÜRE İÇİNDE YAŞADIKLARI KÖY HAYATINI ANLATMAYA ÇALIŞIRDI GÜRAYA...

AMA, BU ANLATILANLAR NE KADAR GÜZEL OLURSA OLSUN, ÇEVRESİNDE GÖRDÜKLERİ, TÜM BU ANLATILANLARIN ÇOK ÜSTÜNDE GÜZEL VE İLGİNÇTİKİ...

GÜRAYCIK BÜTÜN BUNLARIN GERÇEK OLDUĞUNA İNANAMIYORDU.

O AKŞAM NEFİS BİR YEMEKTEN SONRA, PATLATILAN MISIRLAR VE ANLATILAN BİNBİR GECE MASALLARI İLE EGZOTİK KÖY GECELERİNDEN BİRİNİ YAŞADILAR.

VE GÜRAY YATMAK İÇİN ÇEKİLDİĞİ TAVANARASINDAKİ ŞİRİN YATAK ODASINDA.

KUŞ CIVILTILARI İLE ODAYA DOLAN TEMİZ HAVA VE ÇAM HIŞIRTILARI ARASINDA UYKUYA DALDI...

ERTESİ SABAH..

HEEY, UYANMADIN MI DAHA?

O KADAR GÜZEL UYUDUM Kİ HİÇ BU KADAR İYİ UYUMAMIŞTIM GELİÇERİ. BEN DE BU ARADA GİYİNEYİM..

TAMAM, ANLAŞTIK..

HERKESE MERHABA, BEN GELDİM..

AMAN EFENDİM; KİMLER GELMİŞ.. HOŞ GELDİNİZ, SAFALAR GETİRDİNİZ. NEDEN GELECEĞİNİZİ ÖNCEDEN HABER VERMEDİNİZ? BANDO, MIZIKA İLE KARŞILARDIK ZAT-I ŞAHANELERİNİZİ!.

DALGA GEÇİYOR AKLINCA!..

Tarama

BlackBishop

NOKTALARI BIRLEŞTIRIN
BAKALIM NE ÇIKACAK?

1

İKİ KARDEŞ KABILE A
BULUN

2

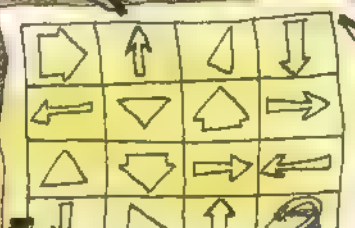

SON DIZININ
SON KARESINDE
HANGI ŞEKIL YER
ALMALI?

4

KIZILDERILI KABILESI
IÇIN 3'ÜN KATLARI
YOLUNU GÖSTEREB

	1	13	2	
	3	2		
8	9	12	24	3
5	27	15	25	
4	15	89	4	
22	88	64	243	
124	197	321	7	8
13	14	56	62	19

YANITLAR: 3-BIR ALTIN PARÇASI=5 4-⇨
5-1-3-9-27-81-243-729-2187 6-C

L EĞLEN

...SINDAKİ 7 FARKI

3

BU BÖLME İŞLEMİNDE DOĞRU SONUCA VARMAK İÇİN ALTIN PARÇALARININ YERİNE HANGİ SAYILAR GELMELİ?

MADEN

4 3 3

1 1

...E ULAŞABİLMEK ...İZLEMELİ. ONA ...MİSİNİZ?

5

9	8	35
81	7	16
23	221	17
9	278	3
8	114	1
0		
57		
00		

6

KIZILDERİLİ REİSİNİN BARIŞ ÇUBUĞUNA EŞ OLAN GÖLGEYİ BULABİLİR MİSİNİZ?

A

B

C

D

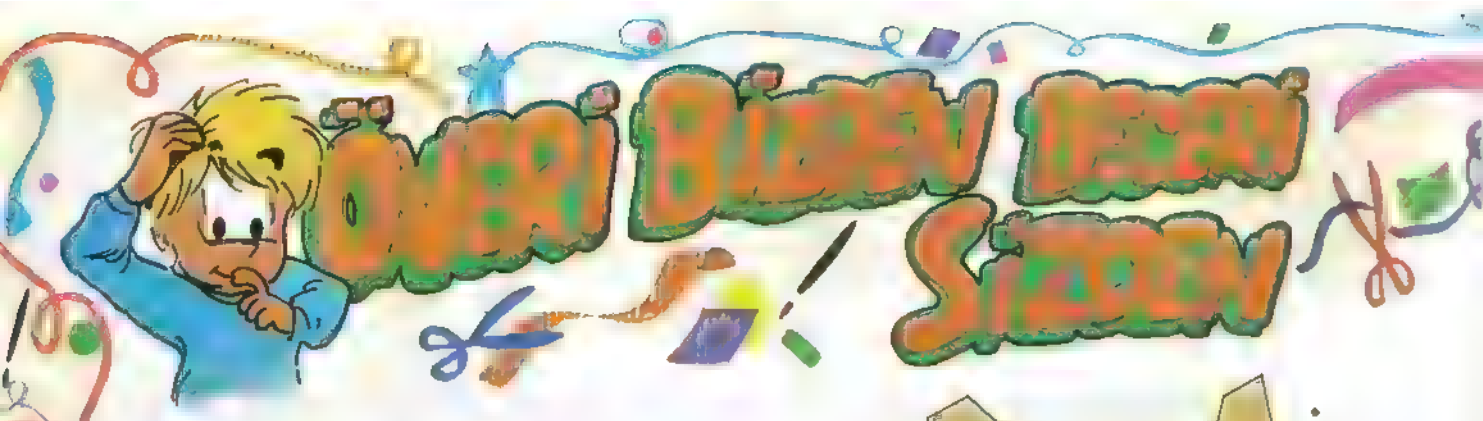

DEVİNGEN UÇAK YAPALIM

Gerekli Malzeme: Üç adet ince çıta, veya kalın tel (annenin kullanmadığı örgu şişlerinden de yararlanabilirsin Yalnız sıvrı uçlarını, bir buyuğune özenle kestır), sıyah akrılık boya, sıyah dikiş iplığı, bır tabaka Bristol karton, renkli boyalar (guvaş veya flomaster), makas...

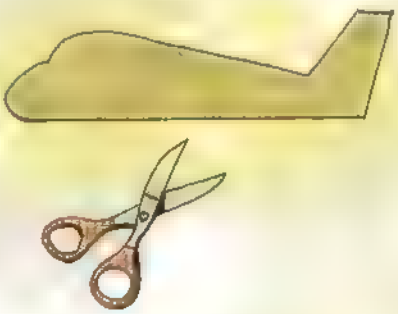

Önce uçaklarını imal et. Uzunluğu 7 cm olarak 8 adet uçak gövdesini kartona çız ve kesip çıkar Her birinin üstüne, resimde gördüğün gıbı, 20 mm×3 mm'lik birer "yuva" aç.

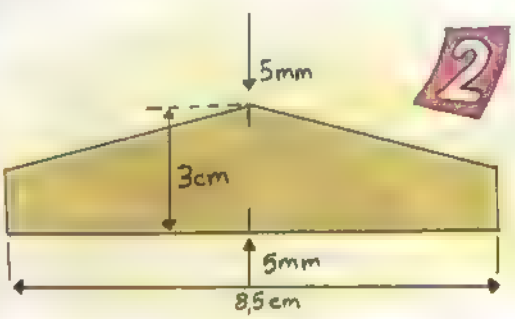

Şımdi de kanatları (boyu 8.5 cm olacak) kartona çızıp kes ve tam ortalarına gelecek şekılde, her ıkı yanlarında (resımde gorduğun gıbı) 5 mm'lık bırer "yiv" oluştur.

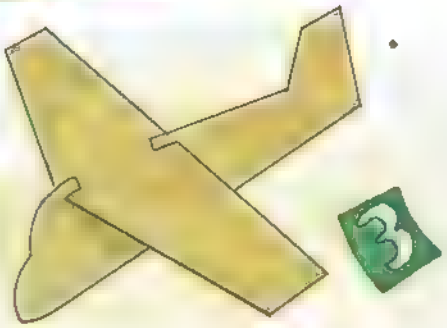

Kanatları, "yiv"lerinden, gövdedeki "yuvalara" geçirerek uçaklarını birleştir

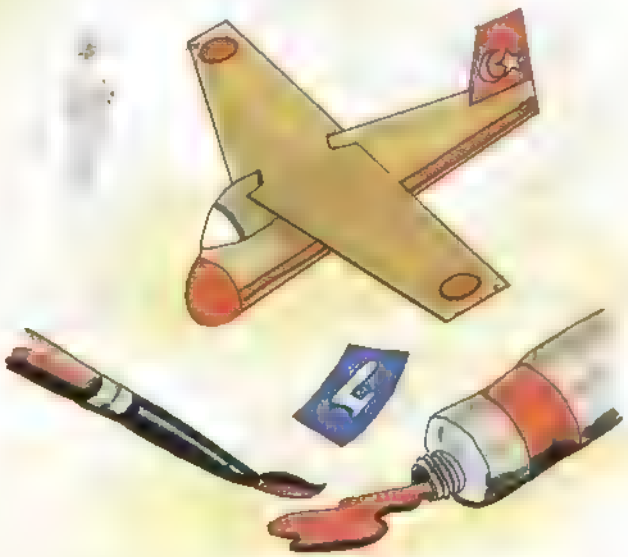

Sonra her uçağı dıledığın gıbı boyayıp, susle

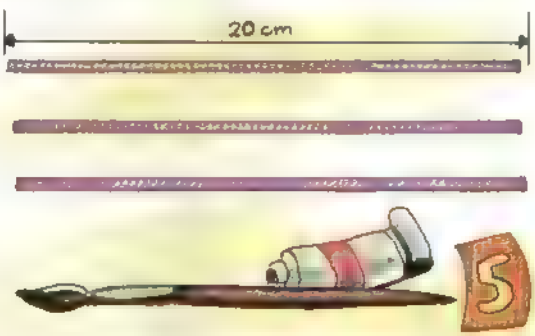

Şımdı "Devıngen"ını yapabılırsın Uç çıta tel ve ya orgu şışını sıyah akrılık boyayla boya ve bırak iyice kurusunlar

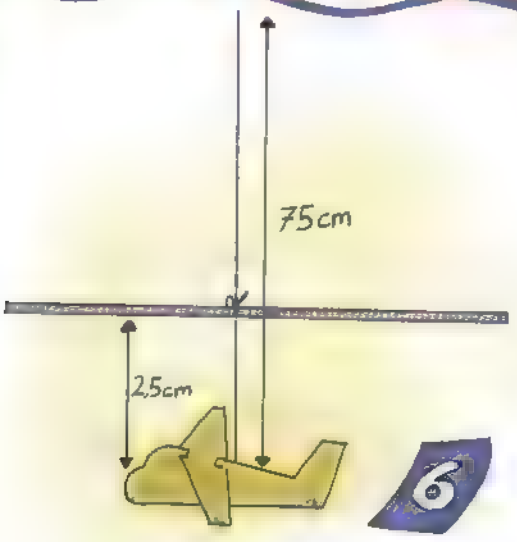

Ana dal olacak ilkini, orta noktasından 75 cm uzunluğundaki bir parça iplığe bağla; iplik, aşağı ya doğru 2.5 cm sarksın. Bu sarkan parçanın ucuna birinci uçağını ilıştir

Üçüncü "dal"ı 70 cm uzunluğundaki bir iplikle birincisine bağla. Bağlantı 50 cm de olacak ve sarkan 20 cm'lik ipliğin ucuna da bir uçak iliştireceksin. Kalan son iki uçağı ise, bu üçüncü dalın iki ucuna, 35 cm ve 55 cm uzunluğundaki birer iplikle bağlamalısın.

Artık "Devingen" hazırdır. Ana iplikten (yani birinci "dal"a bağladığın iplikten) tutup, yukarıya kaldırarak devingenin dengesini sağla. Bunun için ucunda uçakların sallandığı ipliklerin her üç dalla bağlantılarını sağa veya sola itmen gerekecek

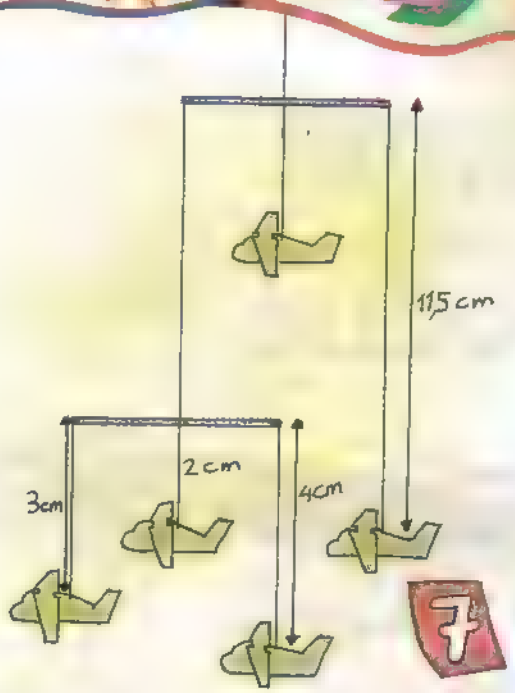

Ana dalın iki ucuna 11,5 cm uzunluğunda birer parça iplik daha bağla ve uçlarına yine birer uçak bağla. İkinci "dal"ı soldaki uçağın 2 cm yukarısına gelecek şekilde bağla İki uçağı da, bu ikinci dalın iki ucuna bağlayacağın, biri 3 cm, diğeri 4 cm uzunluğundaki ipliklerin ucuna iliştir.

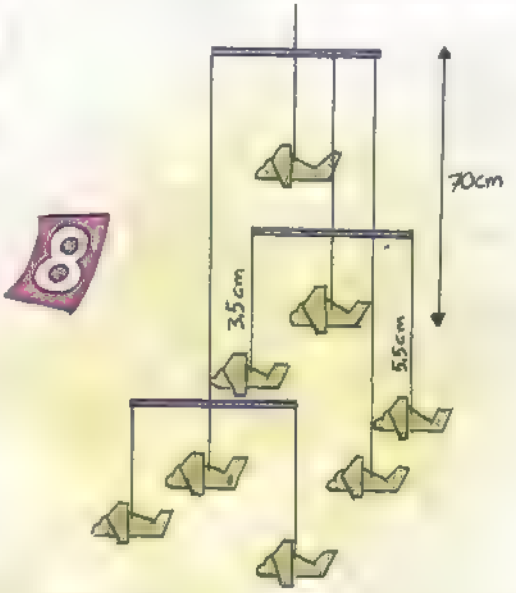

Şımdı Devingen'ını yüksekçe bır yere as Odanın tavanına orneğın Hava ceryanıyla uçakların, belli bir denge ıçınde kıpırdanmaya, "uçmaya" koyulacaklar. Bu oyuncak "Devingen" adını kendi kendine kıpırdanma ozellığınden alıyor Çağımızın en unlü heykeltraşlarından biri olan Amerikalı CALDER da böylesi ürünler vermiştir. Onun heykellerine de "Devingen" adı verilir.

Uçakların yerine arabalar, vapurlar ya da çeşitli bebekler kullanabilirsin. Malzeme olarak karton yerine, kolalı kumaş, balsa ağacı ve benzeri başka hafif malzemeden yararlanabilirsin.

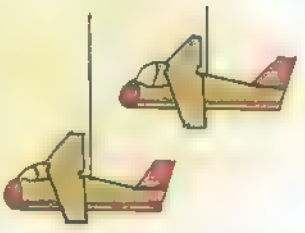

DAYAK ve ÇOCUK

Hazırlayan:

Şeyma Gencel-DOĞRAMACI

DAYAK CENNETTEN ÇIKMA(MI)DIR?

Türkiye'de yaygın bir soz var: "Dayak cennetten çıkmadır" diye... Şimdi bu sözü dayak cennetten kovulmuş, çıkartılmış diye mi, yoksa cennetin bir ürünü diye mi anlamalıyız? Genel anlayış, dayağın cennetten kaynaklandığı yolunda; ama bizim savunacağımız, bu düşüncenin tam tersi olacaktır. Yani bizce dayak, olsa olsa cennetten **kovulmuştur.**

"Dayak" diye adlandırdığımız kaba güç, hem yapan kişiyi hem de dövulen kişiyi fiziken ve ruhen yaralayıp zarar verebiliyor. Boyle bir davranış nasıl olur da sakin, huzurlu, mutlu bir ortam olarak vaat edilen cennette kendisine yer bulabilir? Dayak atanların da dayak yiyenler gibi rahatsız yaşadıklarını, suçluluk duyduklarını bir kez dayak atmış kişi bile bilecektir. Her iki tarafı da böylesine huzursuz eden davranış olsa olsa cennetten kovulmuştur. Ne yazık ki cennetten çıkartıldığına inandığımız bu tavır, dunyadan epey zamandır çıkmamakta direniyor. Aramızda epey yoğun bir şekilde kol gezen ve çoğunlukla büyukler tarafından çocuklara uygulanan dayağın var oluş ve uygulanış nedeni ne olabilir acaba? Hareket olarak uygulanmadığı zamanlarda bile "döverim haa..." şeklinde tehdit olarak kullanılan dayak korkusu, çocuk eğitiminde, çoğunlukla **disiplin kurma** adına kullanılıp anne-babayı başarılı kılacağı düşünulüyor. Gerçekten dayak bir disiplin aracı olabilir mi?

DAYAKLA DİSİPLİN

Çocuklarına karşı belli bir disiplin kurmak anne-babaların en temel isteklerinden biri. Yap dediklerinin yapılması, yapma dediklerinin tekrarlanmaması tabii ki anne-babanın ev yaşantısını oldukça rahatlatacaktır. Ama bu emir-komuta z inciri anne-babanın mutlak hakimiyetine dönüşmediği zaman sorunlar başlayabiliyor. Anne-baba çocuğa dediklerini nasıl yaptıracaklar? Kısacası onu nasıl disipline edecekler? Çeşitli disiplin yöntemleri arasında sayabileceğimiz, ikna edip pişmanlık duyurma, sevgi ve ilgi esirgeme, bağırma gibi yöntemlerin bir tanesi de çok kullanılan **dayak.**

Diğer disiplin yöntemleri yerine dayağın kullanılmasının anne-baba açısından geçerli bir nedeni olmalı. Dayağın kısa zamanda, yani uygulanışının hemen ardından kesin etkisinin olması, engellenmek istenilen davranışa karşı en etkin yol olduğu izlenimini bırakabilir. Ancak, acaba gerçekten dayak düşünüldüğü gibi olumsuz davranışı yok etmede etkili mi? Yoksa o an ve çok kısa bir süre için olumsuz davranışı sadece erteliyor mu? Dayağın çocukta öğretici ve ahlak geliştirici bir özelliği olsaydı, çocuğun gittikçe az dayak yemesini beklerdik. Ancak genelde görülen şey dayak yiyen çocukların bir türlü bu olumsuz davranışlardan kurtulamadıkları ve gittikçe daha çok dayak yedikleridir. Sonuçta genel tanımla "dayak arsızı" olup çıkarlar.

Dayak, büyuklerin uyguladığı fiziki bir engel olarak algılanıldığında, çocuğu o an için bir davra-

nıştan engeller ama ona neden öyle davranmaması öğrenebilme şansı tanımaz. Çocuk kendi davranışını kontrol altına alma zorunluğu duymaz; çünkü dışardan biri zor kullanarak da olsa ona ne yapması/yapmaması gerektiğini dayakla belirtecektir. Böylelikle davranışları ile ilgili iç denetimi, sorumluluğu gelişmemiş çocuklar büyütmüş oluruz. Ahlâk gelişimini tamamlayamayan böyle çocuklar, davranış sınırlarını belirlemek için başkalarına ve onların sert uyarılarına bağımlı buyurler. Bir yandan böyle kaba kuvvet içeren ve kendilerini hor görüp, küçük düşüren, acıtan davranıştan kaçamadıkları gibi, öte yandan da bu davranışı uygulayan kişilere karşı, sevgi ve saygının yer almadığı çok olumsuz hisler besler, ilişkilerini sorunlu hale gelmekten kurtaramazlar. Sonuçta dayak atan ve yiyen arasında sağlıklı bir ilişki kurulamadığı için birbirlerinden istedikleri şeyler de bu sağlıksız ortamda gerçekleşemez. Dayak devam eder; her iki tarafın kendi ve karşısındaki ile ilgili düşünceleri daha da olumsuzlaşır. Böylesi bir durum, içinden çıkılmayan fasit daireyi andırır. İlk başta hedeflenen disiplin kurma, istenilenin yapılması, istenmeyenin yapılmaması gibi bir hedefin çok uzağına düşülür.

Dayak, istenmeyen davranışı yok edemediği gibi, istenilen davranışın tekrarlanması şansını da arttırmaz. İstenilen davranış karşısında yüreklendirici bir mesajı olmadığı için, olumlu davranışın tekrarlanmasında dayağın hiçbir katkısı olamaz.

BÜYÜKLERİN ÇARESİZLİĞİ

Çocuğuna belli bir disiplin vermek isteyen anne-baba, istenmeyen davranışların tekrarlanmaması için çeşitli yöntemler deneyebilir; bağırmak, tehdit etmek, sevgisiz, oyunsuz, yemeksiz bırakmak gibi belirli şeylerden mahrum etmek, hakaret edip küçük düşürmek, ikaz edip açıklamak, pazarlık yapmak, görmemezliğe gelmek gibi yöntemler uygulanabilir. Anne-babanın ve çocuğun kişiliğine, günlük yaşantısının baskısına, çevresel faktörlere bağlı olarak farklı yöntemler istikrarsız bir şekilde denenebilir. Boylesi bir karmaşık kullanım, çocuğun istenmeyen davranışı yapmasına neden olan sebebe ulaşamıyorsa, istenen sonuç alınamaz. Çocuğun anne-babadan ilgi görmek için yaptığı gürültü, yatmamakta direnmesi türü davranışların anlamı anlaşılmadığında ve çocuğun ihtiyacı, bir şekilde giderilmediğinde uygulanmaya çalışılan tüm disiplin yöntemleri yararsız kalacak ve çaresizliğe düşen anne-baba çok ani ve sinirsel bir şekilde dayağa yönelebilecektir. Her şeyi denediğini ve sonuç alamadığını hisseden anne-babanın çaresizliği dayağa açılan en kolay kapıdır.

Böylesi bir olumsuzluğun yaşanması anne-babayı, "Bu çocuk sadece dayaktan anlıyor" gibi yanlış bir inanışa götürebilir. Çocuğun davranışının nedenini ve ihtiyacını anlamaya çalışmanın ise olayı çözücü gücü vardır. Genelde çocukların gösterdikleri olumsuz davranışlar, onların dünyasında bir huzursuzluk, mutsuzluk, ters giden bir şeylerin olduğunun işaretçisidir. Bu işareti olumsuz davranış diye değil de yardım istemi olarak algıladığımızda, hem kendimizi çaresizlik duygularına terk etmemiş, hem de çocuğu dayak ile hırpalamamış oluruz. Unutmamak gerekir ki çocuk bize bir şeyler anlatmaya çalışırken, onu anlamayıp, dayağa yönelmek, iki taraf için de ilişkiyi bozucu olacaktır..

DAYAK YİYEN ÇOCUK

Dayak yolu ile çocuğun kendi davranışlarının sorumluluğunu almadığını, kendi ve başkalarının hakkına saygılı bir kişilik geliştiremediğini söylemiştik. Çocuğa arzu edilen olumlu katkıları olmayan dayağın acaba olumsuz sonuçları neler? Dayak, çocuğu kendine güvensiz yapar. Çünkü dayak yiyerek aldığı mesaj "Sen yanlış ve cezalandırılacak şekilde davranıyorsun, sen kötü şeyler yapıyorsun..." olacaktır. Güvensiz çocuklar, içe dönük, sessiz, pısırık, korkak olabilirler. Dayak yiyen çocuklar bundan hoşlanmadıkları için, dayaktan kaçmanın yöntemini yalan söyleyerek bulmaya çalışırlar. Bu çocuklar dayak yedikleri için sevilmediklerini düşünüp, kendilerini sevemezler. Dayak yiyen çocukta ahlak ve vicdan gelişimi engellenir, bağımsız düşünceye izin verilmez.

Çocuk dayak yediği zaman, olumsuz hareket ettiği için suçlu olduğunu düşünmez; dövdüğü için anne-babasını suçlu görür ve onlara kızar. Çocuğun büyük karşısındaki fiziki güçsüzlüğü ona fizikman baş kaldırma şansı tanımasa da, karşı gelme duygusu kazandırır. Çocuk, anne-babası ile olan ilişkisinde onlara dolaylı olarak karşı koymayı, istediklerinin tersini yaparak onları üzmeyi, acı vermeyi hedefleyebilir.

DAYAK ATAN BÜYÜK

Dayağı yiyen kadar atanın da kendini kötü hissettiğini söylemiştik. Kendisini çaresiz hissedip, çocuğunu döven bir anne-baba, kızgınlığı geçtikten sonra yaptığından üzülüp, pişmanlık duyabilir. Çocuğunu dovduğü için suçluluk duyan anne-baba bu kez de ona karşı aşırı koruyucu davranıp, her istediğini yapıp dengesizlik sergileyebilir. Anne-babanın bu duyguları, onların ruh sağlığını tehdit ettiği gibi çocuk ile ilişkilerini de zedeleyici olacaktır.

Dayağın hem atana hem de yiyene ne denli zararlı bir davranış olduğunu açıklamaya çalışırken olayı mantıksal, psikolojik ve yaşamsal boyutlarda irdelemeye çalıştık. Türkiye için dayağın zararlarının hâlâ ispatlanmaya ihtiyacı varken, medeni ülkelerde artık tartışılmayan bir konu olduğunu hatırlatmakta yarar var. Dayağın bir bir suç, hastalık olarak görüldüğü bu ülkelerde, çocukları korumak için sadece bilinçlendirilmesi ile yetinilmeyip, sosyal ve hukuki önlemler de alınmış. Ümidimiz Türkiye'de de aile ve okul sisteminde dayağın cennetten kovulduğu inancının yaygınlık kazanmasının daha uzun bir zaman almamasıdır.

AZTEKLERDE ÇOCUK EĞİTİMİ

Azteklerde, geyik derisi veya sabırotu liflerinden yapılmış kağıtlara yazılan kutsal metinlere "Kodeks" denirdi. Resim yazısı kullanılan bu metinler tapınaklarda korunurdu. Azteklerin ülkesini İspanyollar fethedince, bu metinlerin çoğu yok edildi. Aşağıdaki sayfalar Mendoza kodeksinin çocuk eğitimiyle ilgili bölümleridir. Bu bölümde, doğumlarından 14 yaşlarına kadar, çocuklara verilen eğitim anlatılır. İtaatsiz çocuklara verilen cezalar size vahşice görünebilir. Ama insanlığın sadece bilimsel ve teknik konularda değil, kendi kendisine verdiği değer konusunda da bir gelişim geçirdiğini görmemiz açısından yararlıdır. Ne sevindirici ki artık eğitimde cezalandırmanın yeri yoktur.

1) Sayfanın en üstünde ebe, doğumdan sonra bebeği yıkar ve evin dışından üç çocuk bebeğin adını söylerler. Bunun büyüsel bir anlamı vardır.
Aşağıdaki bölümde, bebeğin anne ve babası sayfanın sol tarafında; topluluğun rahibi ve askeri komu-

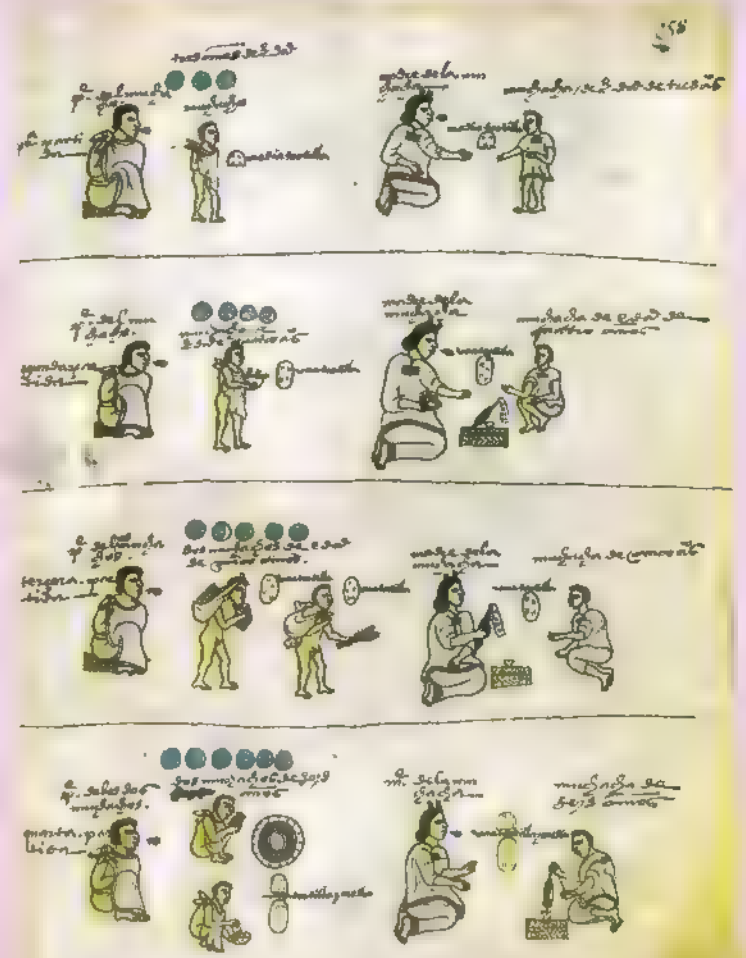

2) Çocuklar, 3 ve 6 yaşları arasında, günde yarım tortillodan başlar ve giderek 1,5 tortillo yerler. Tortillo

dadır. Aztek devleti, askerlerin yönetiminde bir despotluk olduğu ve devlet işlerini de rahipler yürüttüğü için, rahipler ve askerler çok saygındırlar. Burada yapılanların da büyüsel bir anlamı vardır.

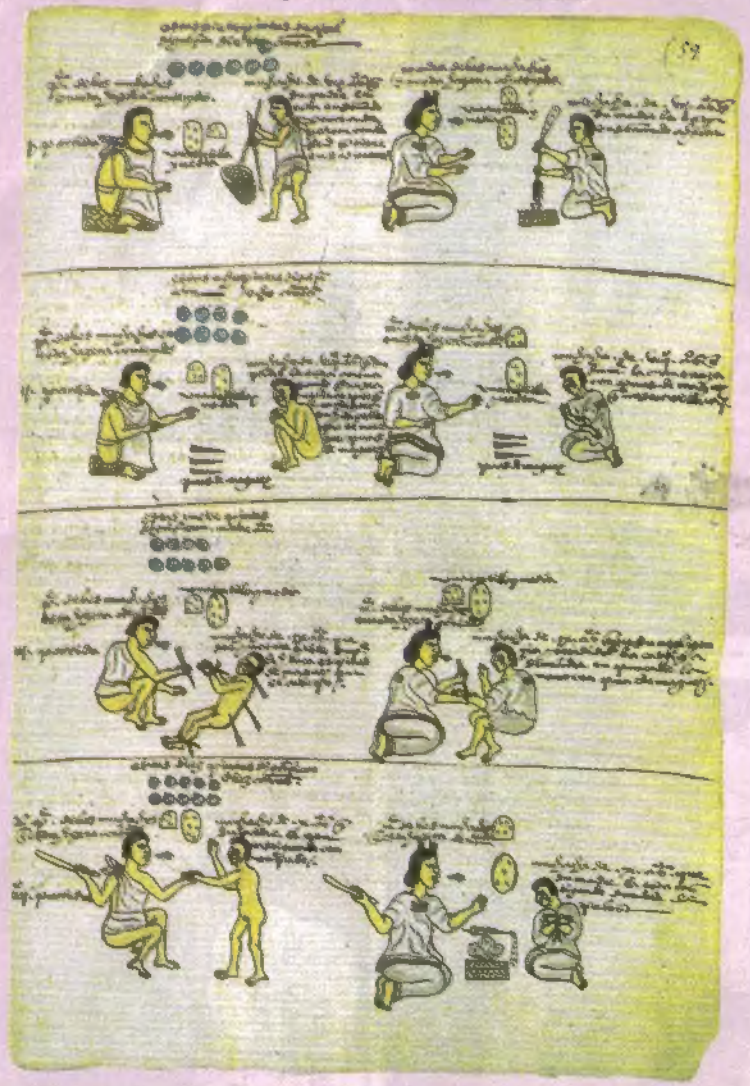

3) 8 yaşlarından sonra, itaatsiz çocuklar, dayakla ve vücutları dikenli kaktüslerle çizilerek cezalandırılırlar. Resimlerde çocukların yüzlerinde görülen siyah boyamalar, gözyaşlarını gösterir.

Meksikalılara özgü bir pidedir. Bu yaşlarda kızlar dikiş dikmeyi, oğlan çocukları da odun taşımayı öğrenirler. Resimlerin üzerindeki noktaların sayısı, çocukların yaşlarını gösterir. (1 nokta = 1 yaş)

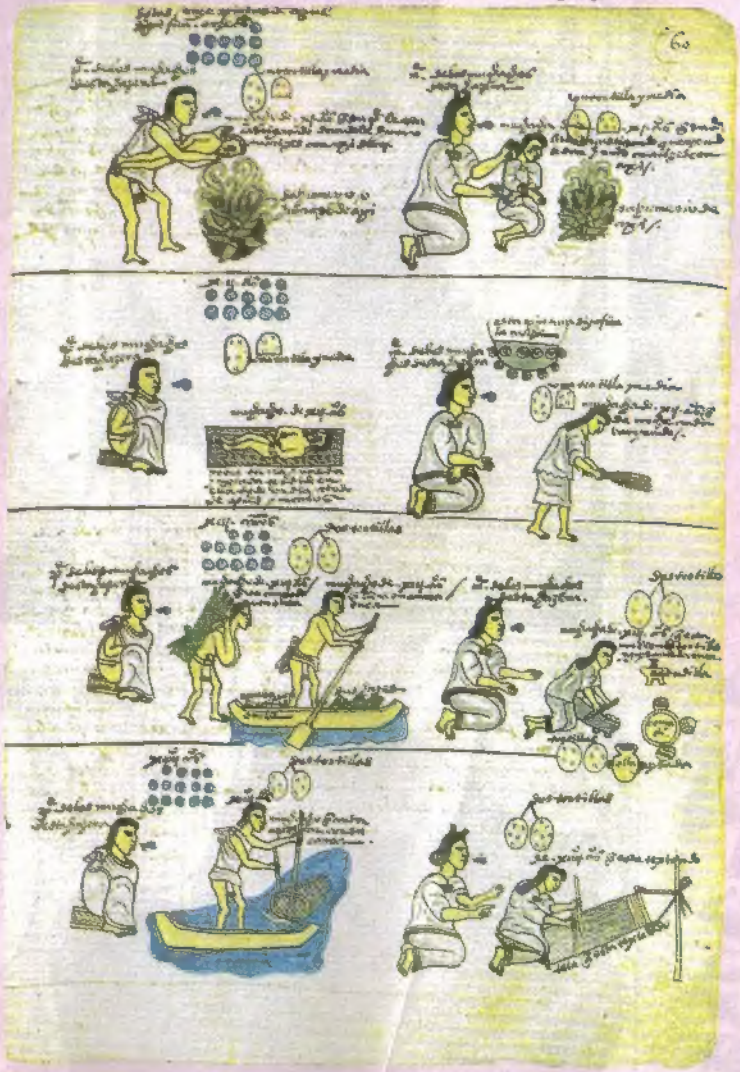

4) Cezalandırmada daha da ileri gidilebilir. Bu durumda cezalı çocuklara yanan ateşin dumanı içirtilir veya nemli ve çamurlu yerlere yatırılırlar. 14 yaşa geldiklerinde, oğlan çocukları balık tutarlar, kız çocukları da dokumacılık yaparlar. Artık günde iki tortillo yemek de haklarıdır.

ÇEKİRDEK

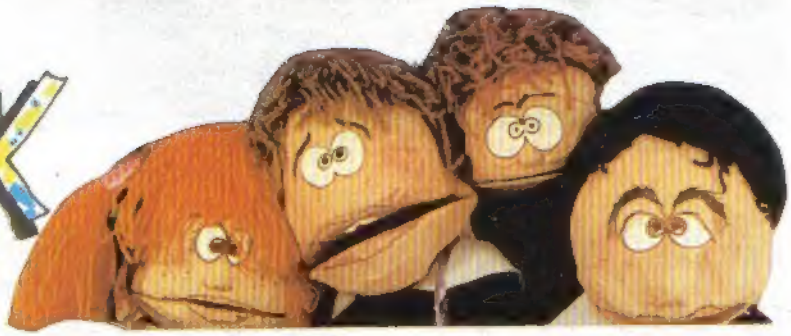

BİR KAÇ TANE PROBLEME BU KADAR YANLIŞI SIĞDIRMAK KOLAY DEĞİL.
NEE? BU NE? ŞU ÖDEV KÂĞIDINA BAK!

BUNU TEK BAŞIMA SIĞDIRMADIM Kİ!

YAA!

TABİİ! ANNEM BABAM, ABLAM VE DEDEM YARDIM ETTİ.

Annemle babam, iyi düşünürler...

Ayda 5-10 bin lira tasarrufla geleceğin milyarderi olmak isterseniz, size en yakın bir Halk Sigorta acentesine veya bir Yapı Kredi şubesine uğramanız yeterlidir.

Yurt Çapında Hizmet Veren Bölge Müdürlüklerimiz :

Genel Müdürlük
Büyükdere Cad. No 101
Halk Sigorta Merkez Han
80506 Zincirlikuyu İSTANBUL
P.K. 126 Levent-İSTANBUL
Telefon 0970-134 30 40-49 (10 Hat)
Telex 26438 hasc tr
[illegible] hasc tr
Telefax 175 16 68

ADANA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Ziya Paşa Bulvarı, Hocaoğlu Apt.
No. 78 Aynıa Kat 10 100 ADANA
Telefon 00 711-132 787 132 788
Telex 62184 hasc tr
Telefax 131 352

ANKARA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İnkılap Sok. No. 19/2
06420 Kızılay/ANKARA
Telefon 0944-135 [illegible]
Telex 42862 ahs tr
Telefax 131 17 93

BURSA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Atatürk Cad. Ulusamı Karşısı
Ağalı Han No 11 Kat 3 16040
BURSA
Telefon 0924-21 38 16-21 82 97
Telefax 22 59 14

İZMİR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Halit Ziya Bulvarı No 74
İzmir İş Merkezi 35210 İZMİR
Telefon 0951-13 38 58 14 36 11
Telex 53445 ahs tr
Telefax 19 19 71

HALK SİGORTA
YAŞAM SİGORTASI
Bir yaşam gereği.

AKTİF BANKACILIK

Okul taksitleri, eğitim giderleri için sıkıntıya düşmeyin.
Yapı Kredi'den Ferdi Kredi alın.

Eğitim kredisi

Bugüne kadar birçok anne-baba eğitim için Yapı Kredi'den Ferdi Kredi kullandı.
Çocuklarının tüm eğitim giderlerini Yapı Kredi desteğiyle ekonomik yoldan karşıladı.

Siz de Yapı Kredi'ye gelin. Ferdi Kredi için başvurun.*
Çocuğunuza daha iyi bir gelecek hazırlayın.

Bugün "yeni bir hayat"a adım atın.

YAPI KREDİ
"hizmette sınır yoktur"

* Yapı Kredi'den 1.000.000 liradan 10.000.000 liraya kadar Ferdi Kredi alabilir, kullandığınız krediyi size uygun vadelerle ödeyebilirsiniz. Emekliyseniz üç ayda bir ödeme yapabilirsiniz.